

Tuunanen Jarmo

MAKSULLISEN TUTKINTOON
JOHTAVAN
TILAUSKOULUTUKSEN
JÄRJESTÄMINEN VENÄJÄLLÄ

Opinnäytetyö
Ympäristötekniikan koulutusohjelma
Ylempi (AMK)

Huhtikuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU <small>Mikkeli University of Applied Sciences</small>	Opinnäytetyön päivämäärä 20.4.2010	
Tekijä(t) Tuunanen Jarmo	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Ympäristötekniologian koulutusohjelma Ylempi Amk-tutkinto	
Nimeke Maksullisen tutkintoon johtavan tilauskoulutuksen järjestäminen Venäjällä		
Tiivistelmä Tässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten ammattikorkeakoulujen edellytyksiä järjestää maksullista tutkintoon johtavaa tilauskoulutusta erityisesti Venäjällä. Ammattikorkeakoululaki on mahdollistanut vuoden 2008 alusta saakka maksullisen tutkintoon johtavan tilauskoulutuksen järjestämisen ryhmälle opiskelijoita. Samoin laki asettaa vaatimuksia koulutuksen tilaajaorganisaatiolle, ja opiskelijaryhmän on koostuttava muista kuin Euroopan talousalueen kansalaisista. Laki määrittää myös, että tilauskoulutuksen järjestäminen ei saa heikentää ammattikorkeakoulun antamaa perus- tai jatkokoulutusta. Tilauskoulutusopiskelijoita on kohdeltava tasavertaisesti suhteessa muihin tutkinto-opiskelijoihin, ja tilauskoulutuksesta on perittävä sen aiheuttamat kustannukset. Mikkelin ammattikorkeakoulu on ollut aktiivinen toimija Venäjällä yli kymmenen vuoden ajan. Tilauskoulutuksen järjestämisen mahdollisuuksia Venäjällä selvitettiin vuosina 2008-2009 koulutuksen vientihankkeella (Belete- Bachelor in Electrical Engineering Transfer Education in Russia), jossa tehtiin alustava työ tälle tutkimukselle. Tässä tutkimuksessa on kartoitettu suomalaisten ammattikorkeakoulujen kokemuksia ja eurooppalaisia käytänteitä ja vertailtu niitä Mikkelin ammattikorkeakoulun koulutuksen vientihankkeessa saamiin kokemuksiin. Tutkimuksessa on selvitetty tilauskoulutuksen järjestämisen haasteita ja riskejä liittyen sekä koulutuksen organisointiin, talouteen että laadunvarmistukseen. Suomen lainsäädännön mukaisen tilauskoulutuksen järjestäminen vaatii toteuttajaltaan panostuksia niin koulutuksen suunnitteluun, markkinointiin kuin toteutukseen. Myös resurssienhallinta ja sopimusjuridiiikan osaaminen ovat kriittisiä koulutuksen onnistumisen kannalta. Tilauskoulutuksen toteuttaminen vaatii koulutusta järjestävältä korkeakoululta tilauskoulutusstrategian, huolellisen suunnittelun, perehtymisen kohdemaan lainsäädäntöön, huolella laaditut sopimukset ja laadukkaan toteutuksen. Opetusministeriö on vuonna 2010 käynnistänyt kokeilun, jossa eräille ammattikorkeakouluille on myönnetty oikeus periä lukukausimaksuja englanninkielisissä ylemmissä koulutusohjelmissa. Kansainvälisesti ajateltuna lukukausimaksut ovat tunnetumpi maksullisen koulutuksen myyntitapa kuin suomalainen tilauskoulutus.		
Asiasanat (avainsanat) Tilauskoulutus, maksullinen koulutus, tutkinnon vienti, ammattikorkeakoululaki, Venäjä		
Sivumäärä 73	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Valkeapää Aki	Opinnäytetyön toimeksiantaja Mikkelin ammattikorkeakoulu Tekniikan tulosalue Tulosaluejohtaja Kirsi Taivalantti	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the master's thesis 20.4.2010	
Author(s) Tuunanen Jarmo		Degree programme and option Environmental technology Master of Engineering	
Name of the master's thesis Organizing Commissioned Contract-based Degree Programs in Russia			
Abstract <p>Since 2008, Finnish educational legislation has enabled universities to organize commissioned contract-based degree programs for a group of students. The law requires that all the costs that are caused by these education programs, have to be paid by one organization. No public university funding can be used for these programs. However, the students' rights and responsibilities are considered equal with those students who study at governmental funded programs.</p> <p>Mikkeli University of Applied Sciences (MUAS) has been operating in St. Petersburg, Russia, over ten years, and is willing to develop these activities further. As the background of this thesis was a MUAS project, which was "BELETE" (Bachelor in Electrical Engineering Transfer Education in Russia), financed by South Savo Region, and carried out in 2008-2009.</p> <p>The objective of this thesis was to determine the conditions in which Finnish Universities of Applied Sciences can organize commissioned contract-based education for degree, especially in Russia.</p> <p>On this research, a few staff members of European Universities were interviewed, to find out European hands-on experience of offering education abroad. A Finnish Universities of Applied Sciences were asked about their situation in education markets. Collected information was compared with the experiences of MUAS in planning contract-based degree program.</p> <p>As a result, it was found that universities have to carefully consider their own strategies for exporting contract-base education. Accurate planning of implementation, and a profound knowledge of local (Russian) legislation, together with high professional skill of contract law is required. The challenge is that both economical interests and high quality of education have to be reached.</p>			
Subject headings, (keywords) Contract-base Education, Exporting Education, University legislation, Russia			
Pages 73		Language Finnish	
URN			
Remarks, notes on appendices			
Tutor Valkeapää Aki		Master's thesis assigned by Mikkeli University of Applied Sciences Head of Engineering and Information Technology Taivalantti Kirsi	

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO	1
2.	TUTKIMUKSEN TAUSTA, TAVOITTEET, TOTEUTUS JA RAJAUS	2
2.1	Tutkimuksen tausta	2
2.2	Tutkimuksen tavoite	4
2.3	Tutkimuksen toteutus.....	4
2.4	Rajaukset.....	5
3	TILAUSKOULUTUS OSANA SUOMALAISTA AMMATTIKORKEAKOULUJÄRJESTELMÄÄ	7
3.1	Ammattikorkeakoululaki	7
3.1.1	Tilaukoulutusta käsittelevä lainkohta	7
3.1.2	Tilaukoulutuksessa sovellettavat lainkohdat	9
3.1.3	Koulutuksen tilaajalle asetetut vaatimukset.....	10
3.2	Ammattikorkeakoulukohtaiset toimintaa ohjaavat säännöt ja periaatteet ...	10
3.2.1	Opiskelijaksi hyväksyminen ja opiskeluoikeus	11
3.2.2	Tutkinnonanto-oikeus	12
3.2.3	Tutkintosääntö.....	13
3.2.4	Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.....	13
3.2.5	Koulutuksen laatu	15
3.3	Tilaukoulutuksen haasteet suomalaisille ammattikorkeakouluille.....	18
3.3.1	Lainsäädännön soveltamistarve	18
3.3.2	Koulutuksen tilaajalle asetetut vaatimukset.....	18
3.3.3	Koulutuksen hinnoittelulle asetetut vaatimukset	19
3.3.4	Koulutuksen vaatimat tilat ulkomailla	19
3.3.5	Opiskelijapalvelut ja opiskelijoiden yhdenvertaisuus.....	20
3.3.6	Koulutuksen vaatimat resurssit ja koulutuksen suunnittelu.....	21
4	VENÄJÄ KOULUTUSVIENNIN KOHDEMAANA	22
5	MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULUN KOULUTUSVIENTIHANKKEEN KOKEMUKSET	25
5.1	BELETE -hankkeen tausta.....	26
5.2	Yhteistyökumppani	27
5.3	Hankkeen toteutus	28

5.3.1	Hankkeen suunnittelu.....	28
5.3.2	Yhteistyöneuvottelut	29
5.3.3	Venäläisen sähköinsinöörin osaamiskartoitus	30
5.3.4	Koulutusyhteistyö	31
5.3.5	Hankkeen tulokset.....	32
5.4	Koulutuksen kustannukset.....	33
5.5	Rahaliikenne Venäjä – Suomi	37
5.6	Haasteet koulutuksen onnistumiselle.....	38
6.	KOULUTUSVIENTIHANKKEET SUOMALAISISSA AMMATTIKORKEAKOULUISSA.....	39
6.1	Selvityksen toteutus	40
6.2	Korkeakoulujen näkemyksiä tilauskoulutuksen järjestämisestä.....	41
6.2.1	Kiinnostus tilauskoulutuksen järjestämiseen	42
6.2.2	Tilauskoulutuksen koulutusohjelmat	43
6.2.3	Näkemyksiä Suomen tilauskoulutuslainsäädännöstä.....	45
6.2.4	Venäjä koulutusviennin kohdemaana	46
6.2.5	Lainsäädännön tarkoittamat koulutuskustannukset	47
6.3	Toteutuneet maksulliset tilauskoulutukset Suomessa.....	48
7.	EUROOPPALAISIA KÄYTÄNTEITÄ.....	50
7.1	Selvityksen toteutus	50
7.1.1	Kartoitus.....	50
7.1.2	Haastattelut	51
7.1.3	Yhteenvedo korkeakoulujen näkemyksistä.....	52
7.2	Eurooppalaisia koulutusmalleja.....	53
7.2.1	Koulutus korkeakoulun kotimaassa.....	53
7.2.2	Koulutus ulkomailla.....	54
7.3	Käytännön esimerkkejä.....	55
7.3.1	Tsekkiläinen filiaali Vietnamissa.....	55
7.3.2	Ruotsalaiset korkeakoulut ulkomailla.....	56
7.3.3	Saksalaiset korkeakoulut ulkomailla.....	56
8.	MAKSULLISEN TUTKINTOON JOHTAVAN TILAUSKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISEN EDELLYTYKSET	58
8.1	Korkeakoulun oma koulutusstrategia	58

8.1.1	Korkeakoulun tavoiteasettelu ja resurssisuunnittelu.....	60
8.1.2	Henkilökunnan sitoutuminen	62
8.1.3	Tukihenkilöstö ja opiskelijapalvelut.....	62
8.1.4	Muut haasteet maksulliselle tutkintokoulutukselle.....	64
8.2	Lainsäädännön vaatimukset.....	64
8.2.1	Tilaaaja	65
8.2.2	Opiskelijaryhmä.....	65
8.2.3	Tilauuskoulutettavien kansallisuus	66
8.2.4	Tilaaajan kanssa tehtävät sopimukset koulutuksesta.....	66
8.2.5	Kustannukset ja rahaliikenne	68
9.	JOHTOPÄÄTÖKSET, POHDINTA JA JATKOTOIMENPITEET.....	69

1. JOHDANTO

Suomen koulutuspolitiikka perustuu vahvasti periaatteeseen kaikille tasavertaisesta mahdollisuudesta peruskoulutuksen lisäksi myös ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Tästä seuraa korkeakoulutuksen maksuttomuus ja opintososiaalinen tukijärjestelmä. Maksuttomuus koskee myös muita kuin suomalaisia korkeakouluopiskelijoita. Muualla Euroopassa tällainen järjestelmä on harvinainen. Euroopan yhdentymisprosessiin liittyy myös korkeakoulujärjestelmän yhtenäistäminen, jonka työkaluna on ollut niin sanottu Bolognan prosessi. Rakenteellisen yhdenmukaistamisen tavoitteena ja seurauksena opiskelijoiden liikkuvuus maiden välillä lisääntyy. Samalla lisääntyvät paineet myös eri maiden koulutusmaksujen erojen tasaantumiseen. Koska suunta ei ymmärrettävästi voi olla siihen, että korkeakoulutusta entistä laajemmin tarjottaisiin maksuttomana, syntyy paineita luoda maksullisia järjestelmiä myös perinteisesti ilmaisen korkeakoulutuksen maissa.

Suomalaisessa lainsäädännössä merkittävänä uutena avauksena koulutuksen maksullisuuden on vuoden 2008 alussa voimaan tullut laki tilauskoulutuksesta /1/. Talvella 2010 on lisäksi annettu 14 koulutusohjelmalle lupa kokeilla lukukausimaksuja ulkomaisille opiskelijoille /2/. Talven 2010 aikana keskustelu korkeakouluopintojen mahdollisesta maksullisuudesta myös suomalaisille opiskelijoille on käynyt vilkkaana, ja opiskelijat ovat nousseet vastustamaan ajatusta vahvasti, vaikka yksikään poliittinen puolue, ryhmittymä tai hallitus ei ole sellaista rojhennut ääneen esittää tai myöntänyt valmistelevansa.

Vaikka lainsäädäntö periaatteessa on mahdollistanut tätä kirjoittaessa jo kaksi vuotta maksullisen ulkomailla tapahtuvan tilauskoulutuksen, ei käytännön toteutuksia ole ollut juurikaan julkisuudessa. Tämän tutkimuksen taustana ja lähtökohtana on ollut Mikkelin ammattikorkeakoulun päätös lähteä selvittämään hankkeella tilauskoulutuksen mahdollisuuksia Venäjälle sikäläisen kumppanin kanssa yhteistyössä. Hankkeessa, jonka BELETE-työnimi johdettiin sen englanninkielisestä nimestä Bachelor in Electrical Engineering- Transfer Education in Russia. Hankkeessa löydettiin paljon lisäselvi-

tystä vaativia asioita, ja todettiin samalla, että tietoa ja kokemusta tilauskoulutuksesta on todella vähän, ja asian laajempi selvittäminen on tarpeen.

Tämä tutkimus syntyi halusta selvittää uuden lainsäädännön antamia mahdollisuuksia koulutuksen monipuolistamiseksi tilauskoulutuksen muodossa. Mitä Suomen korkeakoulukentällä ajatellaan maksullisen koulutuksen järjestämisestä? Järjestetäänkö koulutus Suomessa vai ulkomailla? Yleisiä, kaikkia korkeakouluja koskevia kysymyksiä lainsäädännön osalta syntyi työn edetessä koko ajan lisää.

Toinen seikka tilauskoulutuksen yhteydessä nousi myös esille. Kuinka periteiseen opetusmaailmaamme, siis ajatuksiimme sopii edes koulutuksen, varsinkaan tutkintoon johtavan koulutuksen antaminen maamme rajojen ulkopuolella? Kuinka siihen suhtautuvat opettajakollegat muissa ammattikorkeakouluissa? Kuinka koulutuksen kohde- maan tulevat yhteistyökumppanit? Ymmärretäänkö Euroopassa Suomen lainsäädäntöä?

2. TUTKIMUKSEN TAUSTA, TAVOITTEET, TOTEUTUS JA RAJAUS

2.1 Tutkimuksen tausta

Bolognan prosessin ja ECTS- järjestelmään siirtymisen myötä suomalainen koulutusjärjestelmä on muuttunut ja tulee muuttumaan muiltakin osin eurooppalaisempaan suuntaan ja kansainvälistymään. Vuoden 2008 alusta Suomen lainsäädäntö on mahdollistanut tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämisen ulkomailla tilauskoulutuksena.

Arenen julkaisussa Ammattikorkeakoulut Bolognan tiellä /3/ todetaan seuraavasti: ”Euroopan taloudellinen ja poliittinen integraatio liittyvät erottamattomasti maailmantalouden globalisoitumiseen ja integraatiokehitys ulottuu entistä selkeämmin myös koulutukseen. Integraation ohella myös vahva alueellinen yhteistyö ja korkeakoulujen merkitys alueellisen kehityksen tukijoina ovat yhä tärkeämpiä menestystekijöitä.”

Tutkintoon johtavan koulutuksen rahoitusrakenne monipuolistuu, ja asiakaslähtöinen ajattelu ja koulutuksen maksullisuus yleistyy sekä kotimaisen koulutuksen järjestämisessä että kansainvälisesti. Tilauskoulutus tutkintoon johtavana koulutuksena on Suo-

messa uusi asia, eikä käytännön toteutuksia vielä juurikaan ole. Tilauskoulutuksella tarkoitetaan ulkomailla tai kotimaassa tapahtuvaa tutkintoon johtavaa koulutusta, missä koulutetaan tilaajan määrittelemä ryhmä opiskelijoita taloudellisesti kannattavasti ja kaikkia koulutuksen antajan opetus- ja laatukriteereitä noudattaen.

Suomelle tärkein ja lähimpänä oleva osaamisen ja koulutuksen vientikohde on Venäjä. Erityisesti Kaakkois-Suomen korkeakouluille Venäjä on kiinnostava ja merkittävin kansainvälisen toiminnan yhteistyökumppani. Opetusministeriö on antanut Kaakkois-Suomen korkeakouluille erityistehtäväksi toimia ”suomalaisen korkeakoulutuksen porttina Venäjälle”.

Tämä tutkimus on lähtenyt liikkeelle Mikkelin ammattikorkeakoulun valmistelemasta tutkinnonvientihankkeesta Pietariin. Mikkelin ammattikorkeakoulu on toiminut pysyvästi Pietarissa vuodesta 1995 lähtien, aluksi hallinnoimalla Itä-Suomen Business-edustustoa, ja sen jälkeen perustamalla rajavastuuyhtiön Pietariin. Erilaisia hankkeita sekä yrityksille suunnattuja kursseja on toteutettu maksullisena täydennyskoulutuksena koko tuon ajan, mutta laajempi tutkintokoulutusyhteistyö on ollut vähäistä aina vuoteen 2009 saakka, jolloin aloitettiin talotekniikan kaksoistutkintokoulutus kahden venäläisen yliopiston kanssa ensimmäisenä ammattikorkeakouluna Suomessa.

Mikkelin ammattikorkeakoulun (MAMK) strategioissa, kuten ”Kehittämissuunnitelma 2010 – 2015” /4/ ja ”Kansainvälisen toiminnan strategia 2003 – 2007” /5/ todetaan venäjätoimintojen tärkeä rooli. Tätä roolia on vielä vahvistanut Opetusministeriön kanta Kaakkois-Suomen korkeakoulujen toimimisesta ”porttina Venäjälle”. Annettua tehtävää toteutettaessa on maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen kehittäminen Venäjälle että palvelumyynnin kasvattaminen, nostettu tärkeäksi painoalueeksi. Kansainvälisen toimintavolyymien lisäys erityisesti talo-, rakennus-, energia- ja automaatiotekniikan alalla onnistuu luontevasti juuri Venäjälle, jossa länsimaisen teknologian ja toimintakulttuurin lisääntyminen vaatii koko ajan enemmän kyseiseen tekniikkaan ja toimintatapoihin perehtyneitä osaajia. Tämän tarpeen kasvamiseen osaltaan vaikuttavat suomalaiset, Venäjällä jo toimivat yritykset, sekä venäläisen yhteiskunnan avautuminen entistä enemmän Euroopan suuntaan. Venäjällä on myös koulutusjärjestelmä

uusiutumassa, sillä ECTS- järjestelmän mukaista tutkintorakennetta ollaan hiljalleen ottamassa käyttöön venäläisissä korkeakouluissa /6/.

2.2 Tutkimuksen tavoite

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää suomalaisen ammattikorkeakoulun järjestämän maksullisen tutkintoon johtavan tilauskoulutuksen toteutusmahdollisuudet Venäjällä.

Tutkimuksessa selvitetään tilauskoulutuksen järjestämiseen liittyviä ongelmia ja rajoitteita, sekä arvioidaan saavutettavia hyötyjä koulutuksen järjestäjän kannalta. Saatua tietoa voidaan hyödyntää tilauskoulutuksen suunnittelussa kaikkiin ammattikorkeakoulutasoisiin koulutusohjelmiin, mukaan lukien ylemmät tutkinnot.

Tutkimuksessa hyödynnetään MAMK:n hankkeessa kerättyä tietoa, muiden suomalaisten ammattikorkeakoulujen kokemuksia, sekä vertailukelpoisiksi soveltuvien Euroopan maiden korkeakoulujen käytäntöjä maksullisesta tutkintokoulutuksesta.

2.3 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksessa on selvitetty haastatteluin muiden ammattikorkeakoulujen tutkinnon vientitilannetta Suomessa ja eurooppalaisia käytänteitä verrattuna Suomen lainsäädäntöön.

Tuloksia on verrattu Mikkelin ammattikorkeakoulun kokemuksiin maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen suunnittelusta Venäjälle. Etelä-Savon Maakuntaliiton hankerahoituksella tehtyä pohjatyötä tutkinnon viemiseksi kutsutaan tässä yhteydessä projektista käytetyllä työnimellä Belete (Bachelor of Electric Engineering Transfer Education). Vaikka kyseessä oleva esimerkki käsittelee sähkötekniikan insinööri (AMK) -

tutkinnon vientiä Venäjälle, toimii se osittain pohjatutkimuksena sekä vertailukohtana vientitutkinnon osalta muihin ammattikorkeakoulutason koulutusohjelmiin.

Koska kokemuksia ja aineistoa suomalaisen lainsäädännön mukaisesta tutkinnonviennistä on erittäin vähän, tutkimus päätettiin toteuttaa pääasiassa haastatteluin seuraavasti:

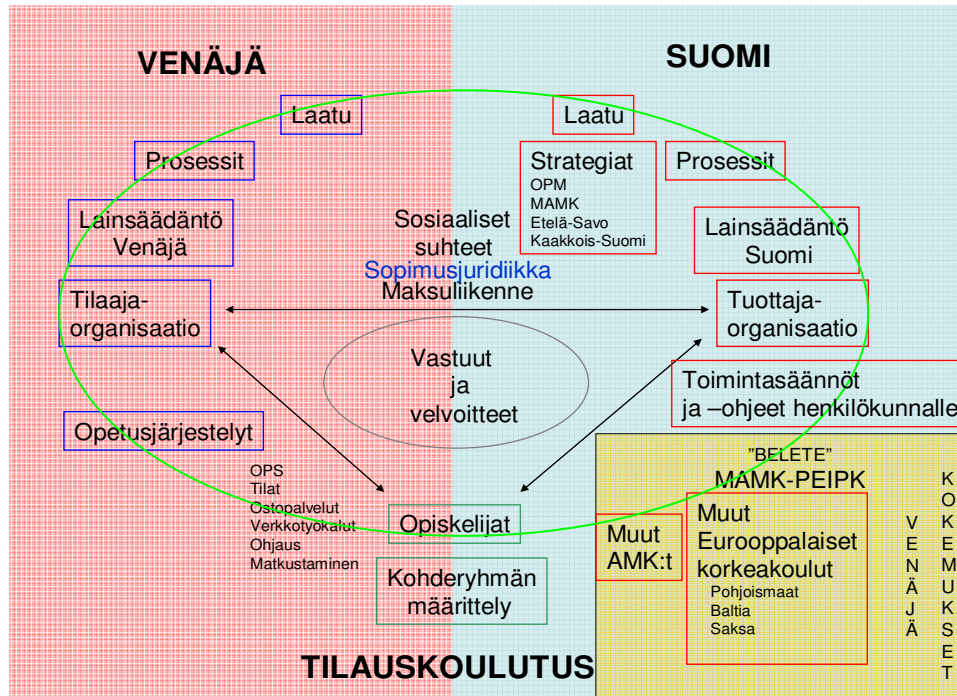
- Ammattikorkeakoululain tutkinnonvientiä koskeva ja tutkinnonviennissä sovellettavat lainkohdat selvitetään suhteessa tutkinnonviennin erityispiirteisiin.
- Esimerkkikohteessa esille nousseet tutkinnonviennin haasteet ja mahdollisuudet analysoidaan.
- Tietoja täydennetään haastattelemalla tutkinnonvientiin perehtyneitä suomalaisia asiantuntijoita.
- Esimerkkikohteessa esille nousseet asiat pyritään todentamaan vertaamalla niitä muiden suomalaisten ammattikorkeakoulujen kokemuksiin ja näkemyksiin. Selvitys tehdään puhelinhaastatteluin.
- Tämän lisäksi selvitetään muutamien eurooppalaisten maiden käytänteitä. Selvitys tehdään kartoittamalla vertailukelpoisia kohteita internetin ja kv-asiantuntijoiden avulla sekä haastattelemalla henkilökohtaisesti joitakin kansainvälisten asioiden asiantuntijoita eurooppalaisista korkeakouluista.

2.4 Rajaukset

Tutkimuksen käsitteistö ja sisällöllinen viitekehys on kuvattu käsitekarttana, kuva 1. Käsitekartassa on määritetään tutkimuksen viitekehysten lisäksi tätä tutkimusta koskevat toimijat sekä eri osa-alueiden yhteydet toisiinsa.

Koska tutkimus keskittyy koulutusvientiin Venäjälle, kentät on jaettu Venäjä – Suomi osioihin ja niistä löytyy samoja teemoja, mutta niiden käsittely ei tutkimuksessa ole välttämättä ollut toisiinsa nähden yhtä syvällistä. Esimerkkinä olkoon lainsäädäntö,

joka tietysti on otettava huomioon molemmissa maissa. Venäjän osalta lainsäädännön käsittely liittyy lähinnä käytännön järjestelyihin kuten maksuliikenteeseen tilaajaan ja tuottajan välillä, kun taas Suomessa lähinnä lakiin ammattikorkeakouluista.

KUVA 1. Tutkimuksen käsittekartta

Tutkimuksen rajauksissa on päädytty seuraaviin ratkaisuihin:

- Tutkimuksessa ei kuvata erikseen suomalaista ammattikorkeakoulujärjestelmää. Sen sijaan ammattikorkeakoulua koskevaan lainsäädäntöön, toimintatapoihin ja –prosesseihin yms. viitataan suoraan niiltä osin, kun tarkastellaan tutkinnonviennin kannalta olennaisia asioita.
- Tutkimuksessa keskitytään ammattikorkeakouluihin ja niitä koskevan lainsäädännön mukaiseen tutkinnonvientiin. Tutkinnonvienti on sisällytetty myös yliopistolakiin samanaikaisesti vuoden 2008 alussa, mutta tästä tutkimuksesta yliopistot rajataan pois tutkimuskentän selkeyttämiseksi ja ammattikorkeakouluista eroavan toimintakulttuurin takia.
- Lukukausimaksut liittyvät koulutuksen maksullisuuteen, mutta eivät tämän tutkimuksen varsinaiseen aihepiiriin.

- Selvityksen eurooppalaisia korkeakouluja koskevassa osiossa englanninkieliset maat rajataan tutkimuksesta, johtuen niiden pitkäaikaisista kokemuksista maksullisen koulutuksen järjestämisestä, joten vertailukelpoisuus Suomeen ei toteudu. Tutkimus rajoitetaan niihin maihin, joiden korkeakoulujärjestelmä on lähellä suomalaista.
- Tutkinnon viennin tarkasteltava kohdemaana on Venäjä, koska se on Suomen näkökulmasta maantieteellisesti lähin ja erittäin kiinnostava EU:n ulkopuolinen kohdemaana.

3 TILAUSKOULUTUS OSANA SUOMALAISTA AMMATTIKORKEAKOULUJÄRJESTELMÄÄ

Suomessa ammattikorkeakoulujen toimintaa ohjaa laki ammattikorkeakouluista /1/ ja siihen liittyvät asetukset /7/. Lakia ammattikorkeakouluista uudistettiin vuoden 2007 lopussa siten, että maksullisen tutkintotavoitteisen koulutuksen järjestäminen tuli mahdolliseksi. Lakiin tuli lisäys mahdollisuudesta järjestää maksullista tilauskoulutusta.

3.1 Ammattikorkeakoululaki

Ammattikorkeakoululaissa on käsitelty kaikki Opetusministeriön toimialaan kuuluviin ammattikorkeakouluihin liittyvä, niin ylläpitoon kuin opetukseen kohdistuvat vaatimukset.

3.1.1 Tilauskoulutusta käsittelevä lainkohta

Ammattikorkeakoululakiin lisättiin seuraava pykälä vuoden 2007 lopussa:

Ammattikorkeakoululaki, 26 a § (28.12.2007)

Ammattikorkeakoulu voi 26 §:n 1 momentin estämättä järjestää opiskelijaryhmälle korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta niin, että koulutuksen tilaa ja rahoittaa

Suomen valtio, ulkomaan valtio, kansainvälinen järjestö, taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö (tilauskoulutus).

Tilauskoulutusta voidaan järjestää muille kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisille ja niille, jotka Euroopan yhteisön lainsäädännön tai Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden muun sopimuspuolen kanssa tekemän sopimuksen mukaan rinnastetaan Euroopan unionin kansalaisiin. Tilauskoulutukseen osallistuviin opiskelijoihin sovelletaan tämän lain 20 §:ää, 22 §:n 4 momenttia, 27, 28 sekä 42 §:ää.

Tilauskoulutuksena annettavan opetuksen on liityttävä ammattikorkeakoulun toimiluvassa määrättyyn koulutusalaan ja ammattikorkeakoululle vahvistettuun koulutusohjelmaan. Tilauskoulutus ei saa heikentää ammattikorkeakoulun antamaa perus- tai jatkokoulutusta. Ammattikorkeakoulun on perittävä tilauskoulutuksen järjestämisestä vähintään siitä aiheutuvat kustannukset kattava maksu /1/.

Tilauskoulutukseen sovellettavat muut ammattikorkeakoululain säännökset koskevat opiskelijoiden kelpoisuusehtoja amk- koulutukseen, oikeutta hakea oikaisua opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen, opintosuorituksen arvioinnin oikaisemista, opiskelijan kurinpitoa sekä muutoksenhakua.

Käytännössä ammattikorkeakoulu voi siis yhteisön, järjestön tai valtion tilaamana järjestää omien koulutusohjelmiensa puitteissa kokonaan maksullista tutkintoon johtavaa koulutusta ulkopuolella opetusministeriöstä ohjattavien opiskelijakiintiöiden ja rahoituksen, kunhan opiskelijoiden oikeudet ja velvollisuudet täyttyvät samanarvoisesti perusopiskelijoiden kanssa ja ammattikorkeakoulu varmistaa tarjoamansa koulutuksen laadun sekä tilauskoulutuksen että valtion varoin rahoitetun koulutuksen osalta.

Tilauskoulutusta voidaan toteuttaa ainoastaan ryhmälle tai ryhmille. Ryhmäkoko ei ole määritelty, mutta ryhmän kokoa ohjaa vaatimus kaikkien aiheutuvien kustannusten perimisestä tilaajalta, joten kovin pienet ryhmät eivät ole kovinkaan relevantteja koulutettavia tilauskoulutuksena.

3.1.2 Tilauskoulutuksessa sovellettavat lainkohdat

Ammattikorkeakoululain 20 § määrittää opiskelijan kelpoisuuden ammattikorkeakouluopintoihin. Ammattikorkeakoululaissa 22§ käsittelee opiskelijavalintaa, joskin osakeyseyseisen lainsäädännön momenteista ei sovellettane tilauskoulutuksen yhteydessä.

Kurinpitoa ja oikaisuvaatimuksia on käsitelty pykälissä 27 ja 28. Saman lain 41 ja 42 § käsittelee hallintomenettelyä.

Opiskelijan kelpoisuus

Ammattikorkeakoululain 20 § käsittelee opiskelijan kelpoisuutta ammattikorkeakouluopintoihin. Kelpoisuus ammattikorkeakouluopintoihin on opiskelijaksi pyrkivällä henkilöllä, joka on suorittanut lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon tai vastaavan tutkinnon. Tutkintoa täydentävän koulutuksen osalta opiskelijaksi pyrkivällä on oltava kulloinkin vaadittava ammatillinen pohjakoulutus tai muuten todennettavissa oleva osaaminen.

Opiskelijavalinta

Opiskelijavalintaa koskeva 22 §:ää ei sovelleta sellaisenaan tilauskoulutuksen yhteydessä muutoin kuin 4. momentin kohdalla, jossa sanotaan: ”Opiskelijaksi hakenut voi hakea ammattikorkeakoulun hallitukselta kirjallisesti oikaisua opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen 14 päivän kuluessa valinnan tulosten julkistamisesta.” /1/. Tämän lainkohdan soveltaminen voi tulla ajankohtaiseksi esimerkiksi tapauksessa, jossa opiskelijaksi hakeutuvan pohjakoulutuksen riittävydestä tulee opiskelijaksi hakevan ja koulutusta antavan ammattikorkeakoulun välille näkemuseroja.

Kurinpito ja oikaisumenettely

Opintosuoritusten arviointia ja oikaisumenettelyä käsitellään 27 §, joka on ammattikorkeakoululaissa 26 a §:n mukaan niitä lainkohtia, jotka koskevat sellaisenaan peruskoulutuksen lisäksi myös tilauskoulutusta.

Maksullisessa tilauskoulutuksessa voidaan kohdata samoja ongelmia opiskelijoiden kanssa kuin perusopetuksessa. Hyväksytty opintosuoritus edellyttää asianmukaista näyttöä osaamisesta ja toimintaa koetilanteissa eettisesti hyväksyttävällä tavalla. Maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen osalta opiskelijan tekemään vilppiin liittyvät

asiat, siis eettisyys, voi nousta keskeiseksi asiaksi sekä opintosuoritusten arvioinnin osalta, ja myös siksi, että opiskeluoikeus maksaa. Lisäksi opiskeluun liittyvä eettisyys on vahvasti kulttuurisidonnainen asia, missä suomalainen toimintakulttuuri poikkeaa merkittävästi monista muista, erityisesti EU-alueen ulkopuolisten maiden kulttuurista. Muun muassa vilpistä johtuva erottaminen määrääjäksi (28 §) on perin ongelmallinen. Opiskelijalla on lain mukaan mahdollisuus jatkaa opintojaan kurinpitomenettelyn jälkeen, mutta mikäli koulutus on kertaluonteinen, kuinka kurinpitomenettelyssä aiheutunut opintojen viivästyminen opiskelijan oikeusturvan heikentymättä hoidetaan?

Muutoksenhaku

Kohdan 42 § määrittää edellisten lainkohtien muutoksenhakuoikeus. Suomalaisen ammattikorkeakoulun ja myös opiskelijoiden yhdenvertaisuuden kannalta tämä on tärkeä ja hyödyllinen sovellettava kohta.

3.1.3 Koulutuksen tilaajalle asetetut vaatimukset

Suomen lainsäädäntö poikkeaa muusta eurooppalaisesta tilauskoulutusta koskevasta lainsäädännöstä huomattavasti koulutuksen tilaajaa koskevissa seikoissa. Laissa mainitaan: ”järjestää opiskelijaryhmälle korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta niin, että koulutuksen tilaa ja rahoittaa Suomen valtio, ulkomaan valtio, kansainvälinen järjestö, taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö” /1/ rajaa pois yksittäiset lukukausimaksuun tai erilaisin hankkein tuetun koulutuksen järjestämisen. Ryhmäkoko ei ole rajattu.

3.2 Ammattikorkeakoulukohtaiset toimintaa ohjaavat säännöt ja periaatteet

Lainsäädännön lisäksi jokaisella ammattikorkeakoululla on sen omaa toimintaa ohjaavia sääntöjä ja periaatteita, kuten tutkintosääntö ja hallintosääntö. Tutkintosäännön laatimisen velvoite on määritetty ammattikorkeakouluasetuksessa /7/. Lisäksi opiskelijoita ja opintoja koskevia asioita sovitaan ammattikorkeakoulujen kesken valtakunnallisesti, kuten useilla koulutusaloilla niin sanotun nuorten tutkintokoulutuksen valintaperusteet. Opiskeluoikeuden kesto on lakisääteinen, mutta opiskelijavalinta, opintojen sisältö ja rakenne sekä opintosuoritusten arviointi ovat ammattikorkeakoulun omassa

harkinnassa. Edellä mainituissa asioissa useimmilla ammattikorkeakouluilla on toimintaa ohjaavia laatukriteereitä ja eettisiä periaatteita, sekä kirjallisina ohjeina että organisaation yleisinä käytänteinä. Kyseisten asioiden havainnollistamiseksi käytetään esimerkkinä Mikkelin ammattikorkeakoulun toimintaohjeita /8/.

3.2.1 Opiskelijaksi hyväksyminen ja opiskeluoikeus

Tilauuskoulutuksessa opiskelijoiden haku- ja valintamenettelystä ei ole annettu ohjeita, eikä siihen sovelleta suomalaista yhteishakumenettelyä. Sopimuskumppanin on yhteisö eikä yksittäinen opiskelija, jää koulutuksen tarjoajan harkintaan, asettaako se kriteereitä koulutettavien pohjaosaamiselle. Koska opiskelijalla on kuitenkin oikeus hakea oikaisua valintaan, voidaan tulkita, ja on tarpeenkin, että koulutuksen tarjoaja asettaa tilauuskoulutuksen opiskelijoille valintakriteerit ja tarvittaessa hakumenettelyn.

Mikkelin ammattikorkeakoulun tutkintosäännön mukaan opiskelijaksi hyväksytyt on suoritettava opintonsa viimeistään yhtä vuotta niiden laajuutta pidemmässä ajassa. Opiskelija voi tehdä poissaoloilmoituksen, jonka perusteella voi olla poissa yhteensä kahden lukuvuoden ajan. Tätä aikaa ei lasketa opintojen enimmäisaikaan /9/. Opiskeluoikeuden umpeuduttua opiskelija voi hakea jatkoaikaa opinnoilleen, mutta tämän myöntäminen on täysin ammattikorkeakoulun harkinnassa.

Maksullisessa tilauuskoulutuksessa tutkintoon johtavassa koulutuksessa poissaoloajat ja jatkoajat vaikeuttaisivat opetuksen suunnittelua ja kustannuksien hallintaa huomattavasti. Edellä mainittuun liittyen tilauuskoulutuksen käsikirjassa on todettu seuraavaa: ”Oletettavasti joissain tilauuskoulutushankkeita koskevissa neuvotteluissa ja keskusteluissa esille nousee tarve räätälöidä koulutusta jollain tavoin. Tällöin voidaan puhua opinto-oikeuden (esimerkiksi opintojen kesto, sivuaineopintojen valinta tms.) tai joidenkin palvelujen (oikeus opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun) rajaamisesta.” /10/. Tutkinnon viennin osalta voidaan katsoa ulkomaisen partnerin kanssa toimittaessa, että sopimuksissa tulisi pystyä ottamaan huomioon kaikki mahdollinen ja mahdotonkin, sekä kirjata ne myös sopimukseen tai niiden liitteisiin.

Ammattikorkeakoulukoulutuksen järjestäminen koko tutkinnon mittaisena, eli 210, 240 tai 270 opintopisteen laajuisena, niin sanottuna nuorisoasteen koulutuksena, kestää normaalina kokopäiväopiskeluna vähintään 3,5 vuotta. Maksullisessa tutkintokoulutuksessa on varauduttava siihen, että opiskelija käyttää hänelle myönnettyjä oikeuksia opiskelun keston (poissaoloilmoitus) osalta, jolloin koulutuksen kesto pitenee, mikäli tilaajan ja tuottajan välisin sopimuksin ei tätä ole poissuljettu.

Maksullista tutkintoon johtavaa koulutusta voidaan toteuttaa myös tutkintoa täydentävänä, niin sanottuna aikuis- tai muuntokoulutuksena. Aiemmin hankittu tutkinto voidaan soveltuvin osin hyväksilukea uuteen tutkintoon, jolloin suoritettavien opintopisteiden määrä pienenee ja koulutuksen kesto vastaavasti lyhenee. Tutkintoa täydentävässä koulutuksessa opiskelijoiksi hakevien pohjakoulutuksen ja aiemmin opitun osaamisen taso on ratkaisevassa asemassa suoritettavien opintopisteiden määrään. Pohjatutkinnon myöntäneen oppilaitoksen olemassa olo ja tutkinnon taso on myös selvitettävä.

3.2.2 Tutkinnonanto-oikeus

Opetusministeriö vahvistaa vuosittain kullekin ammattikorkeakoululle ne koulutusohjelmat, joihin sillä on tutkinnonanto-oikeus. Tutkinnonanto-oikeuteen liittyvät säännökset koskevat myös tilauskoulutusta. Ammattikorkeakoulu voi tehdä tilauskoulutus-sopimuksia vain niistä tutkinnoista, joita se muussa koulutustoiminnassaan voi myöntää /1/. Ammattikorkeakoulussa vastuu koulutuksesta määritellään koulutusohjelmata-solla, jolloin tilauskoulutusta voidaan antaa vain niissä koulutusohjelmissä, joissa ammattikorkeakoululla itsellään on tutkinnonanto-oikeus. Maksullinen tutkintoon johtava tilauskoulutus voidaan aloittaa ilman erillistä lupamenettelyä. Koulutusjärjestelymenettelyt voivat olla jokaisessa ammattikorkeakoulussa prosessien ja laadunvarmennuksen osalta erilaiset.

Tutkinnonanto-oikeudessa määritetään myös kieli, jolla koulutusohjelma voi tutkinnon myöntää. Suomen lainsäädäntö mahdollistaa tällä hetkellä vain suomen-, ruotsin- ja englanninkieliset koulutusohjelmat. Tämä ei kuitenkaan rajoita opetuskieltä. Ope-

tuskielestä voi olla tarkempia mainintoja ammattikorkeakoulukohtaisessa tutkintosäännössä. Tutkinnon viennin kannalta kielikysymys on mielenkiintoinen: periaatteessa koulutus voidaan toteuttaa vaikkapa venäjän tai kiinan kielellä, mutta tutkintotodistus voidaan antaa vain tutkinnonanto-oikeuteen sidotulla kielellä.

3.2.3 Tutkintosääntö

Ammattikorkeakouluista annetun lain 18 § mukaan sanotaan:

Ammattikorkeakoulussa suoritettavista tutkinnoista, tutkintotavoitteista ja opintojen rakenteesta sekä muista opintojen perusteista säädetään valtioneuvoston asetuksella ja määrätään sen nojalla ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä /1/.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista, Tutkintosääntö, 16 §

Tarkempia määräyksiä ja ohjeita tutkinnoista, koulutusohjelmista, opetussuunnitelmista, opinnoista, opintojen ohjauksesta, opetukseen osallistumisesta, muiden opintojen hyväksilukemisesta, harjoittelusta, opinnäytetyöstä, arvioinnista ja todistuksista annetaan ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä /7/.

Ammattikorkeakoulujen tutkintosäännöt ovat pitkälti toisiaan vastaavia. Esimerkkinä Mikkelin ammattikorkeakoulun tutkintosääntö, jossa on kerrottu kaikki opiskeluun liittyvät opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet /9/. Maksullisessa tutkintoon johtavassa tilauskoulutuksessa ovat kaikki samat tutkintosäännön osat myös voimassa. Tutkintosäännössä lienee mahdollista määrittää myös vain tilauskoulutukseen sovellettavia kohtia, kunhan ne ovat Suomen lainsäädännön mukaisia.

3.2.4 Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Osaamisen tunnistamisella ja tunnustamisella tarkoitetaan ammattikorkeakoulun periaatteita aiempien opintojen ja muuten hankitun osaamisen hyväksilukemisen periaatteista. Tästä mainitaan valtioneuvoston asetuksessa seuraavasti: ”Opiskelija saa tut-

kintoa suorittaessaan ammattikorkeakoulun päätöksen mukaisesti lukea hyväkseen muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa taikka muussa oppilaitoksessa suorittamiaan opintoja sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja muilla samantasoisilla opinnoilla. Opiskelija saa ammattikorkeakoulun päätöksen mukaisesti lukea hyväkseen sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja myös muulla tavoin osoitetulla osaamisella.”/7, 11/.

Ammattikorkeakoulujen sisäisen toiminnan ohjeistuksissa esimerkkinä käytettävän Mikkelin ammattikorkeakoulun hyväksilukemisen prosessi ja perusteet kuvataan Mikkelin ammattikorkeakoulun laatukäsikirjassa kohdassa ”Yhteiset säännöt, ohjeet ja sopimukset” /8/. Hyväksiluvun periaatteista voidaan mainita erikseen seuraavat: ”Hyväksiluku perustuu opetussuunnitelmassa määriteltyihin osaamistavoitteisiin, joihin opiskelijan osoittama osaaminen suhteutetaan. Arviointi perustuu osaamiseen, ei siihen, miten ja missä osaaminen on hankittu” /8/. Lisäksi MAMK:n tutkintosäännössä sanotaan: ”Yleisperiaatteena on, että aikaisemmin hankittu osaaminen pyritään tunnustamaan täysimääräisesti osaksi tutkintoa ja muita opintoja.” /9/.

Edellä mainittu ohjaa paljolti hyväksiluettavien tutkintosuoritteiden tarkastelua varsinkin tutkintoa täydentävässä koulutuksessa. Koulutuksessa on varmistettava erityisen tarkkaan hyväksi luettavien tutkintojen taso.

Tutkintoon johtavassa maksullisessa tilauskoulutuksessa on nähtävä vaivaa, jotta opiskelijaksi pyrkivien pohjakoulutuksen ja osaamisen taso pystytään selvittämään, varmistamaan ja todentamaan. Euroopan Neuvosto ja UNESCO ovat tuottaneet tutkintojen tunnustamista koskevan Lissabonin sopimukseen liittyvät suositukset maan rajat ylittävän koulutuksen (Transnational Education) toteuttamisesta /10/.

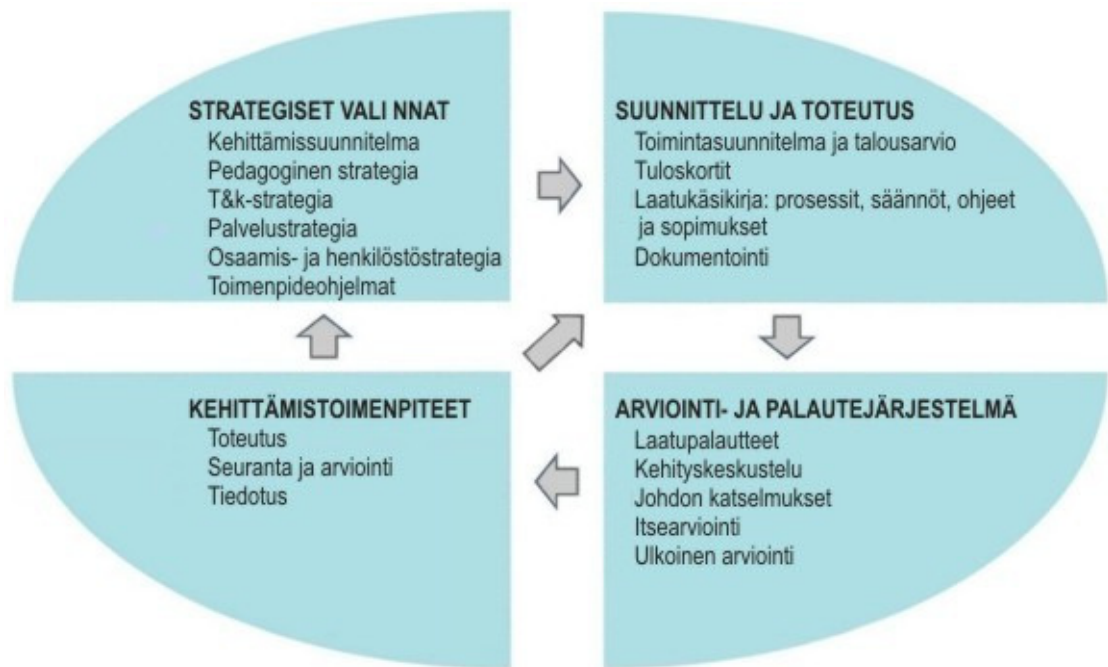
3.2.5 Koulutuksen laatu

Ammattikorkeakoululain 9§ käsittelee laadunarviointia seuraavasti: ”Ammattikorkeakoulun tehtävänä on vastata järjestämänsä koulutuksen ja muun toiminnan laatu-
tasosta ja jatkuvasta kehittämisestä. Ammattikorkeakoulun tulee arvioida koulutus-
taan ja muuta toimintaansa ja niiden vaikuttavuutta. Ammattikorkeakoulun on myös
osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa ja laatu järjestelmiensä arviointiin säännölli-
sesti ja julkistettava järjestämänsä arvioinnin tulokset. Opetusministeriön yhteydessä
toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä korkeakoulujen arviointineuvosto, josta
säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.” /11/.

Opetuksen laatu on eräs tärkeimmistä ammattikorkeakoulun tavoitteista, niin ammat-
tikorkeakoulun kuin opiskelijoitten kannalta, sillä tunnustetusti korkealaatuinen opetus
helpottaa myöhemmin sijoittumista työelämään. Työllistyminen opintojen jälkeen on
myös eräs opetusministeriön koulutusta mittaavista mittareista, joilla ammattikorkea-
kouluja arvioidaan.

Esimerkkinä ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmästä, Mikkelin ammatti-
korkeakoulun toimintoja ohjaa laatukäsikirja. Laatutyötä johtaa vuoden 2010 mukai-
sessa organisaatiossa laatu- ja palvelujohtaja. Rehtori vastaa lopullisesti koulutuksen
laadusta. Mikkelin ammattikorkeakoulun laatukäsikirja käsittelee koko opetustoimin-
taan liittyvän laatukriteeristön ja nimeää kaikki laatutyöhön liittyvät lait, asetukset ja
ohjeistukset. Seuraavissa osioissa on poimintoja laatukäsikirjan eri osista, joilla on
suora vaikutus maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen toteuttamiseen.

MAMK:n laatukäsikirjan mukaisesti ”Ammattikorkeakoulun toiminta ja laatutyö pe-
rustuvat kehittämissuunnitelmaan, johon on kirjattu strategiset valinnat ja tavoitteet.
Kehittämissuunnitelmaa täydentävät ammattikorkeakoulun muut strategiat ja toimen-
pideohjelmat, jotka päivitetään vähintään joka viides vuosi” /12/. Mikkelin ammatti-
korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmä on läpäissyt korkeakoulujen arviointineu-
voston (KKA) auditoinnin 10.2.2006. Auditointi on voimassa kuusi vuotta.

KUVA 2. Mikkelin ammattikorkeakoulun laatu järjestelmä /12/.

Opetuksen laadun arvioinnin keskeisistä mittarista, opiskelijapalautteista, todetaan seuraavasti: ”Opiskelijakyselyillä kerätään palautetta ammattikorkeakouluun hakemustumisesta, ennakko-odotusten toteutumisesta, opintojen aloituksen sujuvuudesta, opetuksen laadusta ja kehittämisestä, opintojen ohjauksesta ja opiskelijan itseohjautuvuudesta, koulutusohjelman oppimisympäristöstä ja työskentelyilmapiiristä, valmistumisvaiheen työllistymistilanteesta ja työn luonteesta sekä opiskelun tukipalveluista.”/12/.

Tilauuskoulutuksen tapahtuessa Suomen rajojen ulkopuolella on huolehdittava erityisesti annettavan opetuksen korkeasta laadusta. Erityisesti laatuasiat tulevat painottumaan, kun opettajina käytetään muita kuin kyseisen koulutuksen järjestävän korkeakoulun omia opettajia. Tilauuskoulutuksen käsikirjassa on laadunvarmistuksesta todettu osuvasti: ”Tilauuskoulutusta koskevan lainsäädännön muutoksen yleisperusteluissa todetaan, että annettava koulutus tulisi toteuttaa yliopistolain 4 §:n edellyttämällä korkealla kansainvälisellä tasolla ja eettisiä periaatteita noudattaen. Samojen perustelujen

mukaan tulee ammattikorkeakoulujen osalta noudattaa ammattikorkeakoululain laatutasoa käsittelevää 9 §:ää.” /10/.

Edelleen käsikirjassa /10/ todetaan laadunvarmistuksesta: ”Yleisen näkemyksen mukaan suomalainen korkeakoulujärjestelmä nojautuu toiminnan ja toimijoiden hyvään keskimääräiseen laatuun. Vaikka koulutusjärjestelmällämme on hyvä maine myös kansainvälisesti, menettää kansallisesti hyväksytty näkemys osittain merkitystään maan rajojen ulkopuolella ja vain harvojen suomalaisten korkeakoulujen maine tai imago liitetään itsestään selvästi korkeaan kansainväliseen laatuun”.

”Tilaukskoulutuksen toteuttamisen näkökulmasta tämä tarkoittaa sitä, että on syytä kiinnittää huomiota koulutuksen ja tutkintojen laadunvarmistusjärjestelmiin ja niiden läpinäkyvyyteen. Tämä on huomattava uskottavuus- ja menestystekijä, kun suomalainen korkeakoulu neuvottelee mahdollisen rahoittajan kanssa tilaukskoulutushankkeesta” /10/. Laadunvarmistusjärjestelmät on luotava valmiiksi ennen maksullisen tilaukskoulutuksen aloittamista.

Tilaukskoulutuksen yhteydessä ei myöskään voi unohtaa laatuun liittyvänä tutkinnon tavoitetasoa, kuten tilaukskoulutuksen käsikirjassa /10/ todetaan: ”Koulutuksen ja siihen liittyvien palvelujen kannalta olennaista on, että korkeakoulujen tulisi järjestää tilaukskoulutus siten, että se tuottaa opiskelijoille samat valmiudet ja osaamisen kuin normaali koulutus. Koulutuksen tulosten ulospäin näkyvin osoitus on tutkinto ja siitä annettava todistus. Koska tutkinnot ovat korkeakoulutuksen ydintuote, kannattaa korkeakoulujen huolehtia siitä, että sen nimissä annettavat tutkinnot täyttävät vähimmäisehdot. Tilaukskoulutus voi erota muusta tutkintoon johtavasta koulutuksesta sisällön ja toteutustavan osalta mutta korkeakoulujen ei kannata alkaa tuottaa A- ja B-luokan tutkintoja”.

Laadunvarmistuksen yhtenä osana on myös tilauskoulutukseen liittyvien sopimusten korkealaatuisuus ja kattavuus. Samoin koulutuksen laadun osalta korkeakoulun tulisi tehdä selkeät prosessikuvaukset ja menettelyohjeet sisäiseen käyttöön.

3.3 Tilauskoulutuksen haasteet suomalaisille ammattikorkeakouluille

Maksulliselle tutkintoon johtavalle koulutukselle on Suomen lainsäädännössä asetettu poikkeavia vaatimuksia niin koulutuksen tilaajalle kuin sen järjestämiselle. Toistaiseksi ei ole tilauskoulutukselle olemassa lainsäädännön tulkintoja, johtuen lähinnä lain lyhyestä voimassa olosta.

3.3.1 Lainsäädännön soveltamistarve

Uudesta lainsäädännöstä johtuen, joutuu maksullisen tilauskoulutuksen järjestävä ammattikorkeakoulu tulkitsemaan lainsäädännön vaatimuksia esimerkkitapauksien puuttuessa. Tilauskoulutusta järjestävän ammattikorkeakoulun on ratkaistava, onko koulutuksen tilaaja lainsäädännön mukainen sekä mitkä kaikki kulut on laskutettavaan hintaan sisällytettävä. Soveltamisohjeita ei ole annettu missään, joten vaihtoehdoksi jää kysyä soveltamisohjeita Opetusministeriöstä tai tulkita itse ja toteuttaa sekä kantaa riski tulkinnan oikeellisuudesta.

3.3.2 Koulutuksen tilaajalle asetetut vaatimukset

Suomen lainsäädäntö poikkeaa useimpien eurooppalaisten maiden käytänteistä huomattavasti koulutuksen tilaajaa koskevissa seikoissa. Vaatimus, että maksullisella tutkintoon johtavalla koulutuksella on siis tilaajaorganisaatio, on sinänsä mielenkiintoinen. Laissa sanotaan: ”...*koulutuksen tilaa ja rahoittaa Suomen valtio, ulkomaan valtio, kansainvälinen järjestö, taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö.*” /1/ Se, että tilaaja ja rahoittaja ovat yksi ja sama, tarkoittaa koulutuksen järjestäjän kannalta suurta haastetta. Mistä löytyy taho, joka tietää Suomesta löytyvän juuri heidän tarvitsemaansa korkealaatuista koulutusta. Ja taho, joka on valmis maksamaan koulutuksesta sen vaatiman korkean hinnan. Markkinoinnilla asiaa ei ratkaista, jollei tiedetä kenelle markkinointi on suunnattava.

Laissa on tilauskoulutusta rajaava maininta: ”järjestää opiskelijaryhmälle korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta” /1/ rajaa suoraan pois yksittäiset lukukausimaksuin tai erilaisin hankkein tuetun koulutuksen järjestämisen. Toisaalta laissa ei ole mitenkään rajattu ryhmäkokoja, mutta ulkomailla ja erilliselle ryhmälle opetuksen järjestäminen ja antaminen eivät tule taloudellisesti mahdolliseksi kovin pienelle määrälle tutkinto-opiskelijoita.

3.3.3 Koulutuksen hinnoittelulle asetetut vaatimukset

Opettaja-lehti otsikoi 15.1.2010 ilmestyneessä vuoden toisessa numerossaan sivulla 58: ”Kouluvienti, uusi riskibisnes”, kuvaa jollain tapaa myös tilauskoulutuksen tilannetta ja luonnetta. Suomen tilauskoulutuslaki määrittää reunaehdot myös koulutukselta perittäville maksuille seuraavasti: ”Tilauskoulutus ei saa heikentää ammattikorkeakoulun antamaa perus- tai jatkokoulutusta. Ammattikorkeakoulun on perittävä tilauskoulutuksen järjestämisestä vähintään siitä aiheutuvat kustannukset kattava maksu” /1/.

Toisin sanoen, lainsäädännön mukaisesti maksullista tutkintoon johtavaa koulutusta ei voida subventoida muulla opiskelijatulolla, vaan kaikki kulut on saatava laskutettua tilaajalta. Tulkinta siitä, mitkä kaikki ovat lain tarkoittamia, koulutuksen hintaan laskettavia kuluja, jää koulutuksen järjestävälle ammattikorkeakoululle. Haaste on erittäin suuri silloin, kun koulutus järjestetään ulkomailla tapahtuvana tutkintoon johtavana koulutuksena. Voi tulla tilanne, jossa tarvitaan lisäresursseja hoitamaan kotimaassa annettavaa peruskoulutusta, jolloin joudutaan tulkitsemaan lakia myös resurssien kannalta.

3.3.4 Koulutuksen vaatimat tilat ulkomailla

Ulkomailla tapahtuva koulutus asettaa haasteet myös itse koulutuksen järjestämiselle, mikäli korkeakoulu ei perusta omaa kampusta kohdemaahan. Vuokratiloissa järjestettävä koulutus vaatii pitkäkestoiset sopimukset vuokrattujen tilojen käyttämiseen ja

tiloissa liikkumiseen. Toisessa valtiossa toteutettava koulutus vaatii pysyvät tilat jo pelkästään koulutuksen laajuuden takia, oli sitten koulutus tutkintoa täydentävää tai niin sanottua nuorisoasteen koulutusta. Erityisesti kokopäiväopiskelua ei voida toteuttaa muuten kuin pysyvässä luokkatiloissa koulutuksen laadun kärsimättä.

Mikäli koulutus järjestetään viikonloppukoulutuksena, koulutukseen tarvittavat vuokratilat vaativat koko koulutuksen osalta tarkan aikataulutuksen sekä huolellisesti laaditut sopimukset tilojen vuokraamisesta.

3.3.5 Opiskelijapalvelut ja opiskelijoiden yhdenvertaisuus

Koulutuksen järjestämisessä ulkomailla kansainväliselle kohderyhmälle on pohdittava monia käytännön asioita. Tutkintotavoitteisessa koulutuksessa opiskelijoiden oikeudet ja yhdenvertaisuusperiaate tuovat lisää haastetta maksulliseen täydennyskoulutukseen verrattuna. Laadunvarmistus ja tutkinnon tason varmistaminen edellyttävät pääosin ammattikorkeakoulun vakituista henkilöstöä huolehtimaan opetuksesta, mikä tarkoittaa matkustamista ja muun peruskoulutustoiminnan kanssa yhteen sovittamista.

Opiskelijoiden osalta on erityisesti otettava huomioon opiskelijapalveluiden järjestäminen koulutuksen tapahtuessa ulkomailla. Periaatteessa tilauskoulutuksen opiskelijoille on taattava vastaavat palvelut kuin perusopiskelijoillekin. Tämä saattaa aiheuttaa hankaluuksia nykyisin käytössä olevien tietojärjestelmien osalta, lähinnä opiskelijahallintaohjelmistojen kielen osalta, varsinkin mikäli koulutuksen kielenä on muu kuin suomi tai englanti. Korkeakoulujen tietojärjestelmät ovat yleensä käytettävissä Internet-verkon kautta, mutta eri kieliversioita ei ole välttämättä saatavissa, joten opiskelijapalvelut ja opintojen seurannalle on luotava järjestelmä ennen tilauskoulutuksen aloittamista.

3.3.6 Koulutuksen vaatimat resurssit ja koulutuksen suunnittelu

Tilauuskoulutuksessa, varsinkin tutkintoa täydentävässä koulutuksessa, on opintosuunnitelma (OPS) käytännön syistä laadittava niin, että valinnaisuutta ei juuri voi olla, koska se lisää tilauuskoulutuksen kustannuksia pienempinä ja samalla useampina opetusryhminä, sekä hankaloittaa käytännön järjestelyjä ulkomailla. Koulutettavien ryhmästä on saatava jo opiskelijavalintavaiheessa mahdollisimman homogeeninen, jotta opetussuunnitelmiin ei tarvita valinnaisuutta ja siten nosteta tarpeettomasti koulutuskustannuksia.

Koulutusta voidaan toteuttaa lähi- tai monimuoto-opiskeluna, ilta-, viikonloppu- tai päiväopetuksena tai näiden yhdistelmänä. Ulkomailla toteutettavan koulutuksen haasteita ovat kaikki ne käytännön järjestelyt, joita tarvitaan opintojen läpivientiin, sekä koulutuksen laadun varmistamiseksi. Opintojaksojen lähiopetukseen varatut ajanjaksot olisi saatava kohtuullisen pitkiksi kerrallaan kotimaisten kouluttajien matkakustannusten vähentämiseksi. Lähiopetusjaksoilla on kuitenkin huolehdittava, että useampia opintojaksoja käsitellään päivän aikana. Mikäli opetusta antaa vain yksi ja sama opettaja koko päivän ajan, ilman opettajavaihdoksia toteutettava lähiopetusjakso muodostuu opettajalle liian raskaaksi ja opiskelijalle turhan puuduttavaksi.

Tilauuskoulutuksessa, kuten muussakin koulutuksessa, verkko-opetuksen mahdollisuudet on pyrittävä hyödyntämään. Varsinkin ulkomailla tapahtuvassa tilauuskoulutuksessa voidaan saavuttaa tuntuvia kustannussäästöjä matka- ja majoituskuluista verkko-opetuksen avulla.

Ammattikorkeakoululain pykälässä 26 a todetaan: *”Tilauuskoulutus ei saa heikentää ammattikorkeakoulun antamaa perus- tai jatkokoulutusta.”* /1/. Pykälän vaikutus perusopetuksen puolelle tarkoittanee sitä, että ammattikorkeakoulun henkilökunnan matkustaminen ja opettaminen ulkomailla eivät saa olla mitoitettuja siten, että se vaikuttaa perusopetusta heikentävästi. Mikäli tilauuskoulutuksen lähiopetusjaksot toteutetaan viikko- tai viikonloppuopetuksena, on korkeakoulun huomioitava opetushenkilöstön

poissaolo varsinaisesta opetuksesta ja tämä saattaa tarkoittaa lisäresurssien hankkimista opetukseen. Ammattikorkeakoulun henkilöstön osalta on toki varmistuttava jo tilauskoulutuksen suunnitteluvaiheessa henkilöstön halukkuudesta osallistua koulutuksen järjestämiseen ja antamiseen ulkomailla.

4 VENÄJÄ KOULUTUSVIENNIN KOHDEMAANA

Venäjä on viime vuosikymmenien aikana alkanut integroitua Eurooppaan. Yritysten toimintaedellytyksiä ja suhteiden luontia ulkomaille on helpotettu sekä kansalaisten liikkumista samoin.

Mikkelin ammattikorkeakoulun näkökulmasta katsottuna länsimaisten rakennusinvestointien lisääntyminen Venäjällä kasvattaa myös tarvetta ymmärtää länsimaista sähkö- ja talotekniikkaa, joka poikkeaa huikeasti venäläisestä, varsinkin taloteknisten järjestelmien kohdalla. Mikkelin ammattikorkeakoulun talo- ja sähkötekniinen osaaminen on Suomessa korkealla tasolla ja siten sähkövoimatekniikan koulutusohjelman valitseminen maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen avaajaksi oli varsin selvää. Sähkötekniikan tutkinnon puolesta puhuu myös sähkötekniikan teoreettiset perusteet, jotka eivät muutu valtakunnan raja ylitettäessä. Perusta, jolle opetus rakennetaan, on sama.

Maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen voidaan hyvinkin katsoa tukevan jo vuonna 2003 julkaistun Opetusministeriön toimintaohjelman 2003 – 2007, ”Suomi, Venäjä ja kansainvälinen yhteistyö” henkeä, jossa todetaan ”Itä-Suomen ammattikorkeakoulujen Venäjäjyhteistyötä ja profiloitumista Venäjä-osajina vahvistetaan etenkin liiketalouden, matkailun ja vientirakentamisen aloilla /13/. Sähkövoimatekniikan insinööritutkinto ei suoraan ole vientirakentamisen alle osuva koulutus, mutta rakentamiseen liittyvänä se helpottanee venäläisten toimijoiden integroitumista suomalaiseen rakentamiskulttuuriin.

Mikkelin ammattikorkeakoulussa alueellisen yhteistyön tavoitteet yltyvät Luoteis-Venäjän lähialueille, jossa Pietari suurena metropolina on avainasemassa MAMK:n venäjästrategioissa. Alueellista yhteistyötä on jo olemassa MAMK:n ja Pietarissa sijaitsevien venäläisten yliopistojen välillä talotekniikan koulutusohjelmassa kaksoistutkintokoulutuksena. Etelä-Savon maakuntahallituksen vuonna 2008 julkaiseman ”Etelä-Savo ja Venäjä – suunnitelma maakunnan Venäjä-toimintojen vahvistamiseksi” mukaisesti Etelä-Savon maakunta on edelleen valmis panostamaan alueen toimintakykyyn Venäjän suuntaa /14/. Julkaisussa Etelä-Savon maakuntahallitus on määrittänyt tavoitteita, jotka koskevat myös Mikkelin ammattikorkeakoulua. Tavoitteena on tähän mennessä tehdyn työn tehokas ja tuloksellinen hyödyntäminen ja erikseen mainitaan korkeakoulu yhteistyön kehittäminen kestäväälle ja vastavuoroiselle pohjalle muun muassa rahoituksen suhteen.

Lausuntokierroksella olevassa ensimmäisessä luonnoksessa uudeksi Etelä-Savon maakuntaohjelmaksi 2011 – 2014” /15/ painotetaan Mikkelin ammattikorkeakoulun roolia koulutuksen tarjoajana, varsinkin kun maakunnasta puuttuu oma yliopisto. Ohjelmassa tuodaan esille maakunnan vahva tahtotila ja tuki ammattikorkeakoulun koulutustarjonnan edistämiseksi sekä kansainvälisten verkostojen rakentamiseen koulutuksessa.

Venäläisestä koulutusjärjestelmästä

Opetushallituksen julkaisemassa venäläistä koulutusjärjestelmää käsittelevässä julkaisussa ”Venäjän koulutusjärjestelmä”, todetaan seuraavaa: ”Venäläinen koululaitos omaa pitkät perinteet. Peruskoulutuksen tasoa pidetään yleisesti ottaen korkeana. Neuvostoliiton aikana koulutus oli ilmaista kuin myös kirjat ja kouluruokailu. Koulutusjärjestelmä sovelsi ideologisia oppeja, joiden tavoitteena koulutus pyrittiin antamaan kaikille samanlaisena. Koulutuksessa on aina arvostettu luonnontieteitä ja taiteita” /16/.

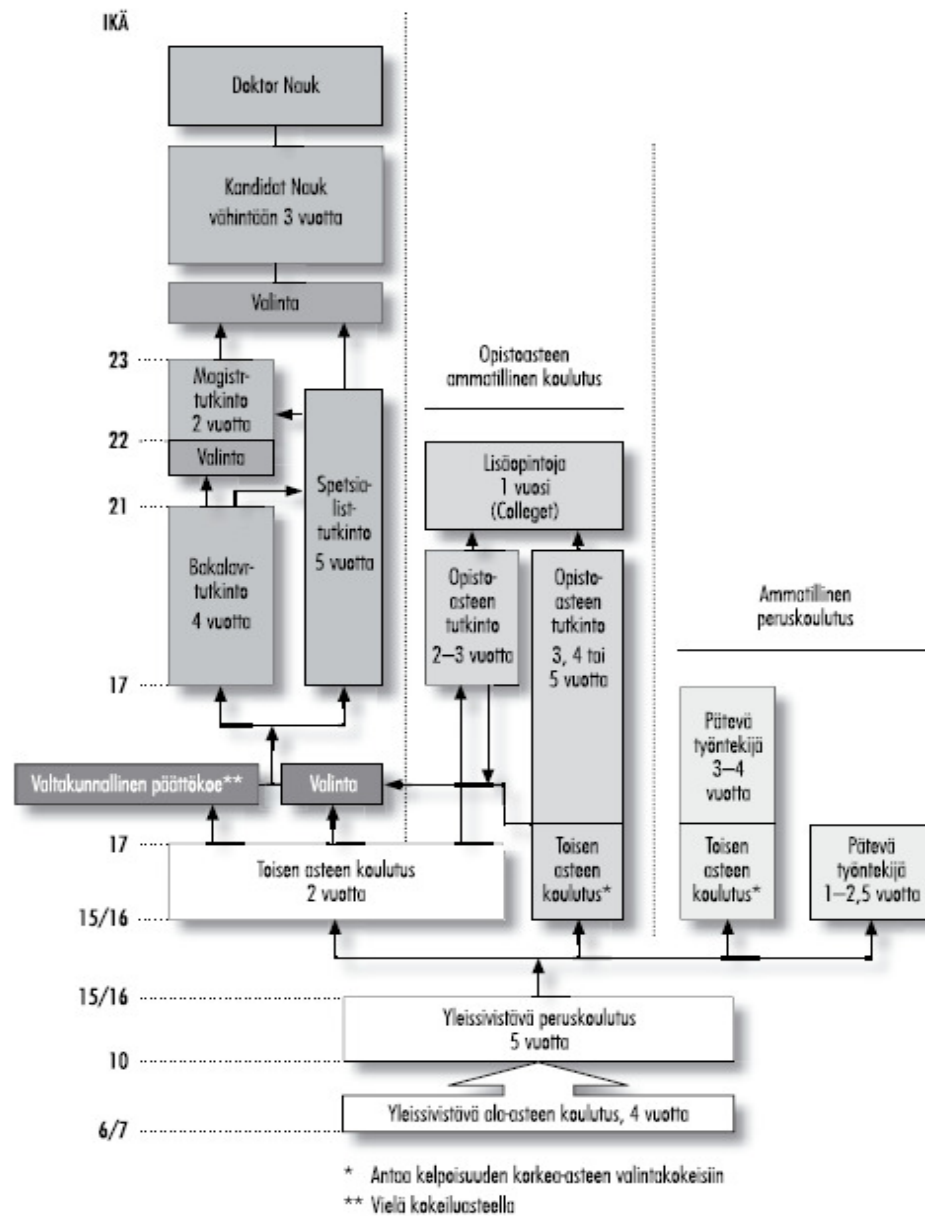
”Nykyinen koulutusjärjestelmä Venäjällä rakentuu lyhyesti seuraavasti. Yleissivistävä koulutus, joka alkaa jo esikoulussa ja kestää vähintään oppivelvollisuusikään, joka on 15 vuotta /16/.

Ammatillinen koulutus jakautuu useampaan tasoon:

- ammatillinen peruskoulutus
- keskiasteen ammatillinen koulutus
- korkea-asteen ammatillinen koulutus
- korkea-asteen ammatillinen jatkokoulutus

Edelleen Opetushallituksen Venäjän koulutusjärjestelmää käsittelevässä julkaisussa /16/ todetaan: ”Venäjällä käytetään korkea-asteen ammatillisista oppilaitoksista yhteisnimitystä korkeakoulu. Korkeakouluiksi Venäjällä lasketaan yleisesti yliopistot, akatemia ja instituutit. Korkeakoulut voivat olla valtiollisia, kunnallisia tai yksityisiä. Noin 1500 :ssa korkeakoulussa opiskelee noin 5,5 miljoonaa opiskelijaa”.

Venäjällä on hiljalleen alkanut kasvaa kiinnostus eurooppalaista ECTS-järjestelmää kohtaan ja alustavia kokeiluja sen käyttöön ottamiseksi on alettu tehdä. Nykyinen opintojen mitoitus ei vastaa eurooppalaista järjestelmää. Esimerkiksi Venäjän Opetusministeriön opetussuunnitelman (Liite 1) mukaan opetus on jaettu opiskelijan lähiopetustunneiksi ja itsenäisen työn tunneiksi. Yhteenvetona opiskeluun käytetyistä tunneista saadaan opiskeluun käytettävät viikkomäärät.

KUVA 3. Venäjän koulutusjärjestelmä /16/.

5 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULUN KOULUTUSVIENTIHANKKEEN KOKEMUKSET

Ammattikorkeakoululain uudistuksen johdosta Mikkelin ammattikorkeakoulussa kiinnostuttiin myös silloisen rehtorin Erkki Karppasen aloitteesta tilauskoulutuksen mahdollisuuksista. MAMK:n johto esitti Yhdyskuntatekniikan laitokselle selvitettäväksi maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämiseksi Venäjällä. Selvityshankkeeseen saatiin rahoitusta Etelä-Savon Maakuntaliitolta.

5.1 BELETE -hankkeen tausta

Mikkelin ammattikorkeakoulun tekniikan tulosalueella (myöhemmin TeTu) tilauskoulutusta pohdittiin työryhmässä, johon kuuluivat Yhdyskuntatekniikan laitoksen (YT-laitos) sähkö- ja talotekniikan koulutusvastaavat sekä hankkeen vastuullisena johtajana TeTun tulosaluejohtaja. Työryhmä päätyi selvittämään sähkövoimatekniikan ammattikorkeakouluinsinöörikoulutusta muuntokoulutuksena venäläisille sähköinsinööreille. Sähköinsinöörikoulutus valittiin lähinnä sillä perusteella, että sähkötekniikan teoreettiset perusteet ovat samat valtakunnasta ja kulttuurieroista riippumatta. Ja myös sen johdosta, että MAMK:lla oli yhteydet Venäjälle entuudestaan Pietarin energia-alan täydennyskoulutusinstituuttiin, jossa täydennyskoulutetaan venäläisiä sähköinsinöörejä. Lisäksi ammattikorkeakoulun kokemukset kiinteistöalan täydennyskoulutustarpeista Venäjällä vaikuttivat valintaan. Muuntokoulutuksen opetuskieleksi valittiin alustavasti venäjä. Valinta liittyi vahvasti pyrkimykseen hyödyntää jäljempänä esiteltävän yhteistyökumppanin henkilökuntaa opetuksessa. Toisaalta opiskelija-aineksesta riippuu, voidaanko opetusta antaa esimerkiksi osittain tai kokonaan englanniksi. Englanninkielinen tai osittain englannin- ja venäjänkielellä toteutettuna opetuksen kustannuksia saadaan tulkkauksen vaatimien kustannusten verran pienennettyä.

Maakuntaliiton rahoituksella käynnistettiin keväällä 2008 hanke, jonka työnimenä oli BELETE (Bachelor in Electrical Engineering- Transfer Education in Russia) sähkötekniikan insinööri (AMK)-tutkinnon viennin selvittämiseksi. Hankkeen avulla päädyttiin vahvistamaan yhteyksiä Venäjälle pitkäaikaiseen koulutuspartneriin, Pietarin energia-alan täydennyskoulutusinstituuttiin (PEIPK). Energiainstituutin johto kiinnostui maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämisestä yhteistyössä Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa ja sovittiin hankkeen eteenpäin viennistä ja aikatauluista.

Hankkeessa päädyttiin suunnittelemaan muuntokoulutuksena toteutettavaa sähköinsinöörikoulutusta. Muuntokoulutuksena toteutettava sähköinsinöörikoulutus on haastava opiskelijoiden nykyisen koulutustason selvittämisen kannalta, koska Venäjän koulutusjärjestelmä poikkeaa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä. Opiskelijoiden pohjakoulutuksen tasoa on selvitetty Venäjän opetusministeriöstä valtiollisten opintosuunni-

telmien pohjalta (Liite 1). Venäläisen sähköinsinöörin koulutusohjelma on laaja, joskin koulutusten sisältö vaihtelee jonkin verran oppilaitoksittain. Tehtyjen selvitysten perusteella on päädytty ratkaisuun, jossa venäläisille opiskelijoille opetettaisiin ainoastaan ne Mikkelin ammattikorkeakoulun sähkövoimatekniikan opintosuunnitelman mukaiset opintojaksot, joiden sisältöä venäläisistä opetussuunnitelmista ei löytynyt ja jotka ovat Suomessa sähköinsinöörinä toimiessa välttämättömästi osattava ja tunnettava.

5.2 Yhteistyökumppani

Koulutus oli heti alun alkaen tarkoitus järjestää Venäjällä, koska Suomessa järjestettynä koulutus vaatisi opiskelijoilta pitkiä ajanjaksoja poissa työelämästä ja tulisi tilaajalle huomattavan kalliiksi suurten matka- ja majoituskulujen takia. Koulutuksen tuotantohinta on saatava pysymään matalana, jotta se on tilaajan kannalta mahdollisimman kiinnostava. Hintaan on vielä tietenkin lisättävä koulutuksen järjestävälle taholle kohtuullinen kate, jotta toiminnassa olisi todellista hyötyä ammattikorkeakoululle.

Koulutuksen järjestämiseksi Venäjällä oli löydettävä koulutusorganisaatio kumppaniksi, niin tilojen kuin opetuksen kannalta. Mikkelin ammattikorkeakoulun tiivis yhteistyö yli kymmenen vuoden ajan Pietarin energia-alan täydennyskoulutusinstituutin (PEIPK lyhennys venäjänkielisestä nimestä) tai englanniksi Petersburg Power Engineering Institute of Professional Development (PPEIPD) kanssa vaikutti siihen, että PEIPK oli luonteva kumppani keskustelujen aloittamiselle koulutusjärjestelyistä. Pietarin lisäksi instituutti toimii Venäjällä Kamskissa, Tsheljabinskissa ja Novosibirskissä. Instituutti toimii Venäjän opetusministeriön lisenssillä ja instituutin toiminta on kaupallista ja asiakkaina pääasiassa energia-alan yritykset eri puolilta Venäjää. Instituutin järjestämään täydennyskoulutukseen osallistuu vuosittain noin 4500 opiskelijaa koko Venäjän alueelta. Instituutin osaamisalat liittyvät automaatio- ja säätöjärjestelmiin, sähköjakeluun ja sähköverkkoihin, energiantuotantoon, energian säästöön ja siihen liittyviin teknologioihin sekä taloushallintoon. Instituutti pyrkii aktiivisesti kehittämään alan osaamista Venäjällä ja tuomaan modernia ja länsimaista osaamista venäläisille toimijoille. Ulkomailla tapahtuvassa koulutuksessa verkottuminen paikallisen/paikallisten toimijoiden kanssa onkin koulutuksen käynnistysvaiheessa lähes välttämätöntä jo koulutuksen vaatimien tilojen ja muiden tilojen kannalta.

Instituutilla on selkeä näkemys omista koulutuksen kohderyhmistään ja omiana tavoitteenaan löytää yhteistyökumppani, jonka kanssa voi kehittää omaa koulutustarjontaansa eri ryhmille ja tuoda länsimaista teknologiaa sekä osaamista tarjolle venäläisille sähkö- ja energia-alan ammattilaisille. Instituutti ei anna tutkintoja, mutta toiveissa heillä on saada kehitettyä koulutustarjontaa myös tutkintoon johtavan koulutuksen suuntaan. Lisätietoja instituutista sekä yhteystiedot löytyvät Internet-osoitteesta <http://www.peipk.spb.ru/>.

5.3 Hankkeen toteutus

Muuntokoulutuksen toteuttamisen esiselvitykseen haettiin Etelä-Savon Maakuntaliitolta kehittämishankerahoitusta, joka myönnettiin loppusyksystä 2008. Hanke toteutettiin elokuun 2008 ja lokakuun 2009 välisenä aikana.

5.3.1 Hankkeen suunnittelu

Hankkeen tavoitteeksi asetettiin selvittää ECTS- järjestelmän mukainen, suomalaiseseen sähkötekniikan insinööri (AMK)-tutkintoon johtava maksullinen muuntokoulutus venäläisille sähkö- ja energiatekniikan insinööreille Pietarissa. Hankkeen nimeksi suomenkielisestä tavoitteesta johdettiin BELETE- Bachelor in Electrical Engineering- Transfer Education in Russia.

Etelä-Savon maakunnan strategioissa Venäjä on asetettu maakuntavaikutukseltaan pääpainoalueeksi, joten hakemuksen perusteissa mainittu ”maksullinen tilauskoulutus antaa korkeakoululle mahdollisuuden laajentaa ja kansainvälistää toimintaansa, hyödyntää asiantuntemustaan ja virallistaa asemaansa tutkintojen myöntäjänä myös kaupallisesti ja näin edelleen tehokkaammin toimia aluevaikuttavuuden näkökulmasta suomessa ja omassa maakunnassa” /17/ katsottiin myös Maakuntaliitossa tärkeäksi päänavaukseksi ja rahoitus selvitykselle myönnettiin maakuntastrategioiden mukaisesti.

5.3.2 Yhteistyöneuvottelut

Yhteistyöneuvottelut maksullisen koulutuksen järjestämisestä aloitettiin syksyllä 2008 Pietarissa. Ensimmäiset neuvottelut etenivät koulutus- ja kulttuurieroista johtuen melko hitaasti, mutta kun MAMK:n tarkoitusperät saatiin selvitettyä PEIPK:n johdolle, alkoi tapahtua edistystä. Syyskuussa 2008 allekirjoitettiin MAMK:n ja PEIPK:n rehtoreiden kesken aiesopimus, jossa sovittiin maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen valmisteluprojektista osapuolten kesken ja nimettiin vastuu- ja yhteyshenkilöt kummastakin koulutusorganisaatiosta viemään hanketta eteenpäin. Aiesopimuksessa kuvattiin karkealla tasolla hankkeen eteneminen ja päämäärä sekä kustannusten jakautuminen.

Yhteistyötä jatkettiin aiesopimuksen allekirjoittamisen jälkeen seuraavasti:

- Hankkeen esittely PEIPK:lle Pietarissa 8.12.2008
- Projektikokous Pietarissa 5.2.2009
- Ohjausryhmän kokous 17.2.2009
- Opettajien yhteistyökokous Mikkelissä 17.-18.3.2009
- Projektihenkilöiden ja opettajien yhteistyökokous Pietarissa 12.-13.5.2009
- Yhteistyösopimus koulutuksen jatkosuunnittelusta allekirjoitustilaisuus Pietarissa 7.7.2009
- Pilottikoulutus Pietarissa ” Kiinteistöjen tekniset järjestelmät ja kiinteistöautomaatio 3 op” 14.-18.9.2009
- Hankkeen ohjausryhmän kokous Mikkelissä 27.10.2009

KUVA 4. Yhteistyökokous Pietarissa 12.5.2009 /17/.

5.3.3 Venäläisen sähköinsinöörin osaamiskartoitus

Tutkintoon johtavana maksullisena muuntokulutuksena toteutettava koulutus vaatii opiskelijoilta venäläisen insinöörikoulutuksen sekä riittävän työkokemuksen. Venäläisen sähkö- ja energiainsinöörin tutkintovaatimukset selvitettiin PEIPK:n avustuksella Venäjän opetusministeriöstä. Tutkinnot vaihtelevat sisällöiltään jonkin verran korkeakoulutuittain.

Tutkinto todettiin laajemmaksi kuin suomalainen sähköinsinööritutkinto, johtuen lähinnä syvällisemmästä syventymisestä suuntautumisvaihtoehtoihin sekä yleisiin opintoihin, joita suomalaisessa insinööritutkinnossa ei ole. Venäläisten insinöörien matemaattis-luonnontieteelliset taidot todettiin erittäin hyväksi, joten matematiikan, fysiikan ja kemian opinnot voidaan suoraan hyväksilukea suomalaiseen tutkintoon. Sähkötekniikan osalta suoraan hyväksiluettaviksi todettiin sähköntuotanto, -siirto ja suurjännitetekniikka. Myös energiatekniikka, sähkölaitosautomaatio ja relesuojaukset ovat teoreettiselta osaamistasoltaan riittävällä tasolla. Venäläiset opetussuunnitelmat on esitetty suomeksi käännettyinä liitteessä 1.

Puutteita suomalaisen sähköinsinöörin tutkintoon verrattuna löytyi rakennuksiin ja rakentamiseen liittyvässä sähkötekniikassa, mikä tarkoittaa tässä yhteydessä lähinnä asennustekniikkaa, sähkösuunnittelua ja muuta kiinteistöissä olevaa tekniikkaa. Muu kiinteistöissä oleva tekniikka tarkoittaa lähinnä taloteknisiä järjestelmiä, kuten lämmitys- ja ilmanvaihtojärjestelmiä sekä kiinteistöautomaatiota. Sähkökäytöissä (sähkömoottorit ja tehoelektroniikka) taajuusmuuttajien merkitys niin säädön kuin energiansäästön kannalta vaatii lisäkoulutusta. Ammattialan englannin osaaminen on varmistettava ja luonnollisesti tutkintoon kuuluu päättötyö. Muuntokoulutuksen ECTS-pistemääräksi katsottiin riittävän 60 opintopistettä /17/.

5.3.4 Koulutusyhteistyö

Hankkeen aikana käytiin useita neuvotteluja osapuolten välillä ja niihin osallistui kulloinkin hankkeen onnistumisen kannalta tärkeimmät hallinto- ja substanssien henkilöt.

Koulutuksen järjestäminen toisessa valtiossa on hankalampaa ja kalliimpaa kuin korkeakoulun kotimaassa omalla kampuksella järjestetty koulutus. Kustannusten kurissa pitämiseksi selvitettiin yhteistyökumppani PEIPK:n opettajien osaamisalueet aikaisemmin selvitettyjen oppimistarpeiden pohjalta. PEIPK:n opettajien osaaminen on korkeaa tasoa, johtuen jo pelkästään PEIPK:n statuksesta Venäjällä insinöörien täydennyskouluttajana. Selvityksen perusteella opintojaksojen opetushenkilöstö saatiin jaettua MAMK:n ja PEIPK:n kesken ja PEIPK:n opettajat koulutettua MAMK:n opintojaksojen sisältöihin ja vaatimuksiin. Vastuu opintojaksosta ja sen laadusta on kuitenkin MAMK:lla ja sähkötekniikan koulutusohjelmalla. Tilauuskoulutuksen käsikirjassa todetaan: ”Koska lainsäädäntö edellyttää tilauuskoulutuksen toteuttamista korkeakoululle määritellyn koulutusvastuun puitteissa, pitäisi suoritettavien tutkintojen vastata sisällöltään ja rakenteiltaan korkeakoulujen tavanomaisia tutkintoja. Tällöin tutkintojen tuottaman kelpoisuuden ei pitäisi erota millään tavalla. Tähän viittaa myös Euroopan Neuvoston ja Unescon yhteinen suositus rajat ylittävän koulutuksen toteutuksen periaatteista; "Academic quality and standards of transnational higher education programmes should be comparable to those of the parent awarding institution(s)" /10/.

Opetusministeriön julkaisussa Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009 – 2015 todetaan: ”Ulkomainen tutkija- ja opettajakunta tuo mukanaan uutta osaamista ja uusia vaikutteita korkeakoulujen toimintaan.” /18/. MAMK hankkeessa on edellä mainittuun viitaten katsottu olevan huomattavia etuja niin MAMK:n sähkötekniikan opetukselle kuin PEIPK:n omalle opetukselle Pietarissa.

Yhteistyökumppanille tulee myös koulutuksen lisäksi suuret vastuut markkinoinnissa ja opiskelijarekrytoinnissa, fasiliteettien järjestämisessä sekä opintojen aikatauluttamisessa yhteistyössä MAMK:n kanssa.

5.3.5 Hankkeen tulokset

Hankkeessa saavutettiin se alkusysäys tutkinnon viennille, jota sillä haettiin. Löydettiin venäläinen yhteistyökumppani, joka sitoutui hankkeeseen ja kiinnostui osallistumaan maksullisen tutkintoon johtavan tilauskoulutuksen järjestämiseen Venäjällä. Hankkeella saatiin aikaiseksi yhteistyömalli, jonka puitteissa koulutusyhteistyötä tul- laan jatkamaan. Yhteistyökumppanilla oli myös tarjottavanaan kouluttajiksi asiantunti- joita omasta koulutusorganisaatiosta, joille selvitettiin suomalaisen ammattikorkea- koulun tutkintorakennetta ja –vaatimuksia. Hankkeen aikana käytiin läpi myös opetet- tavat Mikkelin ammattikorkeakoulun sähkövoimatekniikan suuntautumisen opintojak- sot sisältöineen ja sovittiin opintojaksojen opetusvastuut organisaatioiden välillä. Opintojaksojen opetusvastuut on esitetty taulukossa 1 organisaatioittain /17/.

TAULUKKO 1. Opetuksen jakautuminen suomalaisten ja venäläisten kesken

Opintojakso	Opettaja	
	MAMK	PEIPK
Sähkö- ja työturvallisuus	X	X
Sähkösuunnittelu	X	
Ohjelmoitavat logiikat	X	
Ammattialan englanti		X
Kiinteistön tekniset järjestelmät ja kiinteistöautomaatio	X	
Tehoelektroniikka	X	X
Sähkökäyttöjen laboraatiot	X ¹⁾	X ²⁾
Projektityö	X	X
Energy economy	X	X
Sähkölaitostekniikka		X
Automaatiosuunnittelu		
Opinnäytetyö	X	X
1) Opintojakson sisältö 2) Tilat ja opettajat		

Alustava markkinointiselvitys tehtiin Pietarissa. Koulutustarvetta ja halukkuutta suomalaisen tutkinnon saamiseksi Venäjältä löytyisi, mutta maailmantalouden epävakaa tilanne vaikeuttaa tilaajaan löytämistä. Hankkeen aikana järjestettiin venäläisille täydennyskoulutusopiskelijoille pilottikoulutusjakso, joka sai innostuneen vastaanoton siihen osallistuneilta opiskelijoilta.

5.4 Koulutuksen kustannukset

Ammattikorkeakoululain mukaan ”*Tilaukoulutus ei saa heikentää ammattikorkeakoulun antamaa perus- tai jatkokoulutusta. Ammattikorkeakoulun on perittävä tilaukoulutuksen järjestämisestä vähintään siitä aiheutuvat kustannukset kattava maksu.*” /1/. Edellä mainittu tarkoittaa kustannusten seurannan kannalta läpinäkyvyyttä, joten koulutukselle on avattava tilikarttaan omat meno- ja tulokohteet. Samaa tarkoittanee hallituksen lakiesityksen yleisperusteluissa oleva maininta: ”*Opetusministeriö järjes-*

tää tilauskoulutuksen osalta seurannan, jolla osaltaan pyritään varmistamaan se, ettei tilauskoulutuksen järjestäminen heikennä yliopiston tai ammattikorkeakoulun antamaa perus- tai jatkokoulutusta” /19/.

Esimerkkihankkeessa muuntokoulutuksena toteutettava koulutus kestää vähintään kaksi vuotta, joten kustannukset ja tulot jakautuvat myös useammalle kalenterivuodelle. Seurannan helpottamiseksi on myös tulojen ja menojen jakautuminen saatava noudattamaan kalenterivuotta. Tämä jo senkin takia, että vuodet ovat mahdollisesti kustannuksiltaan perin erilaiset, jolloin on helpompaa, mikäli tulot osaltaan noudattavat kulurakennetta ja siten olisi seurattavissa jokainen tilikausi toiminnan osalta sekä todennettavissa tappiottomaksi.

Koulutuksen kustannukset riippuvat paljolti siitä, kuinka paljon venäläiset opettajat voivat ottaa opetettavakseen. Suomalaisten antama opetus on jo lähtökohtaisesti huomattavasti kalliimpaa kuin venäläisten. Ainakaan tällä hetkellä ei ole käytettävissä MAMK:n omassa henkilökunnassa venäjänkielen hallitsevaa sähkötekniikan opettajaa, joten opetuksessa on turvauduttava tulkkaukseen. Tulkin käyttäminen tarkoittaa taas sitä, että lähiopetuksen oppituntien määrä olisi oltava huomattavasti suurempi, mahdollisesti jopa kaksinkertainen, verrattuna suomenkieliseen opetukseen, jotta samat asiat ehditään käydä tulkattuna läpi. Vaikka MAMK:lla on omasta takaa kokenut ja venäjänkielen täydellisesti hallitseva insinööri käytettävänä tulkkauksiin, voidaan oppitunnin osalta arvioida kustannuksen nousevan noin 1,7 -kertaiseksi suomenkieliseen opetukseen verrattuna. Kerroin kattaa tällöin myös oppituntien valmisteluun menevää tulkin käyttöä.

Toisaalta, kuten aikaisemmin on todettu, opiskelija-aineksesta riippuu, voidaanko opetusta antaa esimerkiksi osittain tai kokonaan englanniksi. Englanninkielinen tai osittain englannin- ja venäjänkielellä toteutettuna opetuksen kustannuksia saadaan tulkkausten vaatimien kustannusten verran pienennettyä. Opetuskieliasia on joka tapauksessa määritettävä jo sopimuksen tekovaiheessa, ja luultavaa on, ettei esimerkiksi kielellisiä tasotestejä opiskelijoilla ole mahdollista järjestää ennen sopimuksen tekoa. Vaikka opetuskielenä olisi venäjä, helpottaisi koulutuksen järjestelyjä huomattavasti opiskelijoiden kohtalainen englanninkielen osaaminen, koska tällöin opiskelijapalveluiden

osalta nykyisin Suomessa käytettävät opintoasiain hallinto-ohjelmistot soveltuisivat käytettäväksi sellaisinaan.

Koulutuksen laajuuden ollessa 60 ECTS -opintopistettä, tulee opintokokonaisuuden hinnaksi 20 opiskelijan mukaan laskettuna noin 7000 – 10 000 euroa opiskelijaa kohden. Hinta riippuu voimakkaasti venäläisen opetusosuudesta sekä matka- ja majoituskustannuksista, jotka taas riippuvat koulutuksen lähiopetuksen toteuttamismallista ja varsinkin majoituksen onnistuneesta kilpailuttamisesta. Kustannusten kurissa pitämissä voi olla kannattavinta vuokrata suomalaisten opettajien ja tulkin käyttöön vuokra-asunto opetustilojen läheisyydestä.

Tässä yhteydessä ei katsottu vielä tarpeelliseksi laskea koulutuksen läpiviennille tarkempia kustannusarvioita, sillä niin opetus- kuin majoituskustannuksetkin muuttuvat vielä huomattavasti ennen koulutuksen aloittamista. Myös tarkempi tuntijako opettajien kesken on yhteisesti toteutettavissa opintojaksoissa tuntimääriltään tekemättä sekä tilavuokrat ja vastaavat kustannukset ovat osapuolten kesken sitovasti sopimatta. Nykyisellä, vuoden 2009 kustannustasolla kahdenkymmenen opiskelijan ryhmä saadaan vietyä läpi noin 7000 €:n opiskelijakohtaisella maksulla, mikä tekee ryhmähinnaksi noin 140 000 €.

Yksi näkökulma maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen hinnoittelusta on tilauskoulutuksen käsikirjassa /10/ oleva seuraava maininta: ”Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli perustuu koulutusaloittavasti määriteltyihin yksikköhintoihin, joihin sisältyy kaikki koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Yksikköhintaa voidaan siis pitää Suomessa, normaaleissa opetusryhmissä tapahtuvan tilauskoulutuksen osalta maksuperustelain tarkoittamana omakustannushintana ja tilauskoulutushankkeen vähimmäishintana”. Samassa lähteessä kuitenkin todetaan ulkomailla tapahtuvasta koulutuksesta kantaaottavasti: ”Tilauskoulutushankkeita voidaan toteuttaa myös kokonaan tai osittain muualla kuin Suomessa ja tällaisissa hankkeissa ei voi eikä ehkä kannatakaan käyttää mitään yksikköhinnan tapaista kustannusten määrittelyä. Riippuen koulutuksen toteutuspaikasta ja paikallisen opetus- ja muun henkilöstön käyttämismahdollisuuksista, voidaan hankkeissa saada aikaan merkittäviä kustannussäästöjä ja tällaisissa hankkeissa on myös syytä laskea kustannukset hankekohtaisesti” /10/.

Opetusministeriö myöntää ammattikorkeakoulujen ylläpitäjille koulutusaloittaista yksikköhintatuloa opiskelijaa kohti ammattikorkeakoulun käyttökustannusten kattamiseksi. Tekniikan ja liikenteen yksikköhintatulo oli vuonna 2010 noin 8 218 €/opiskelija. Oheisessa taulukossa on esitetty koulutusaloittaisia yksikköhintoja vuodelta 2010.

TAULUKKO 2. Koulutusaloittaiset ammattikorkeakoulujen yksikköhinnat vuonna 2009 / 20/.

Koulutusala	€/opiskelija
Humanistinen ja kasvatusala	10 905
Kulttuuriala	11 048
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	7 613
Luonnontieteiden ala	7 673
Tekniikan ja liikenteen ala	8 218
Luonnonvara- ja ympäristöala	9 287
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	8 793
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	8 193

Edellä esitetyillä perusteilla on MAMK:ssa laskettu jo aikaisemmin mainitun 7 000 euron olevan riittävä kattamaan koulutuskustannukset Venäjällä tapahtuvana muunto-koulutuksena toteutettavalle tutkinnon vientikoulutukselle.

5.5 Rahaliikenne Venäjä – Suomi

Venäjän lainsäädäntö ei aseta esteitä koulutuksen järjestämiselle, mutta koska kyseessä on maksullinen koulutus, jonka on Suomen lainsäädännön mukaan katettava kaikki aiheutuneet kustannuksensa, tarkoittanee se samalla rahaliikennettä Venäjältä Suomeen.

Valuuttasiirrot Venäjältä Suomeen tunnetusti onnistuvat, mutta kaikista transaktioista on oltava sopimukset osapuolten kesken. Koulutuksen kannattavuuden osalta on transaktioriski valuuttakurssien vaihdellessa pyrittävä ottamaan huomioon, koska koulutus lyhyimmilläänkin tulee kestämään vähintään 1,5 – 2 vuotta. Tämä osaltaan vaikuttaa koulutuksesta perittäviin maksuihin, koska hinnoittelun on lain mukaan katettava siitä aiheutuneet kustannukset.

PEIPK:n mukaan heidän kannaltaan helpoiten valuuttasiirrot onnistuvat Mikkelin ammattikorkeakoulun rajavastuuyhtiön OOO Mikpoliksen kautta. Kyseinen järjestely vaatii kuitenkin sopimukset, joissa on eritelty maksukäytännöt eri osapuolten kesken. Järjestelmä toimisi siten, että tilaaja ostaa koulutuksen ja maksaa OOO Mikpolikselle Mikkelin ammattikorkeakoulun järjestämän koulutuksen. OOO Mikpolis kerää opiskelijamaksut, joista maksetaan PEIPK:n opetustunnit, tilavuokrat ja laitekulut sekä tuloutetaan MAMK:n osuus Suomeen.

Lainsäädäntö eikä mikään muukaan ohjeistus ota kantaa siihen, voiko sopijaosapuolella olla yritys, vaikkakin ammattikorkeakoulun omistuksessa oleva. Täältä osin kyseisen järjestelyn lainmukaisuus ja toteutumismahdollisuus on hankala selvittää. Virallista kantaa asiaan ei liene olemassa.

Kyseinen järjestely on kankea monelta osin, varsinkin sopimuksiltaan. Sopimuksissa on kyettävä ennakoimaan kustannustasojen muutokset ja sopimukset on laadittava siten, että pääsopimuksessa ovat kaikki periaatteet ja liitesopimuksissa, joita voidaan tarkistaa tarvittaessa helpommin, on kaikki hinnoitteluun liittyvät seikat.

Edellä kuvatun järjestelyn huono puoli on, että yrityksenä OOO Mikpolis laskuttaa palveluistaan ja siten lisää koulutuksen kustannuksia välillisesti. OOO Mikpoliksen kanssa MAMK:lla on sopimus palvelujen laskuttamisesta myös varainsiirtotapauksissa.

5.6 Haasteet koulutuksen onnistumiselle

Belete- hankkeessa suunnitellun koulutuksen läpiviennille on tunnistettavissa muutama ongelma, joihin on osattava varautua jo ennen koulutuksen aloittamista ja jotka on osaltaan huomioitava sopimuksia tehtäessä yhteistyökumppanin kanssa.

- Sopimusjuridiikka on keskeisessä osassa. Kyseessä on kahden organisaation välinen sopimus, johon kuitenkin kytkeytyy kolmantena osapuolena joukko yksityishenkilöitä. Kokonaisuus on monimutkainen, kun myydään toiseen valtion palvelutuotetta, joka pitää sisällään lakisääteisiä velvoitteita.
- On huomioitava, että koulutuksen hinta on vahvistettava koko koulutettavaa ryhmää kohden ja siten myös välillisesti opiskelijaa kohden ennen koulutuksen aloittamista jo markkinointivaiheessa. Samoin on otettava huomioon, kuinka mahdolliset opintojen keskeyttämiset pysytään huomioimaan opiskelijamaksuissa? Vai jääkö kokonaan tilaajan riskiksi? Ryhmäkoon pienentyessä eivät opetuksen kustannukset pienene juuri lainkaan, joten lakitekstin hengen toteutuminen vaatii tältä osin tiettyä varautumista ja varmuutta koulutusmaksuun. Koko opiskelijaryhmän maksua ei varmastikaan pysytä tilaajalta laskuttamaan heti opintojen alussa, vaan se jouduttaneen jakamaan esimerkiksi ryhmän lukausmaksuiksi tai -vuosimaksuiksi.
- Lainsäädännön vaatimuksista on huomattava myös muut sen asettamat vaatimukset koulutuksen järjestämiselle, kuten maininta opiskelijan oikeuksista, joissa todetaan niin, että koulutus on järjestettävä opiskelijan kannalta siten, että opiskelijoiden oikeudet ja velvollisuudet täyttyvät samanarvoisesti perusopiskelijoiden kanssa ja ammattikorkeakoulu varmistaa tarjoamansa koulutuk-

sen laadun sekä tilauskoulutuksen että valtion varoin rahoitetun koulutuksen osalta. Kyseinen velvollisuus tarkoittaa siis sitä, että tilauskoulutuksessa olevaa opiskelijaa koskevat kaikki samat säännöt ja oikeudet kuin perusrahoituksen piirissä olevaa opiskelijaa, niin opiskelijavalinnassa kuin kurinpidossa ja muissa vastaavissa asioissa.

- Lisäksi on ratkaistava kuinka opiskeluoikeuden mukanaan tuomiin poissaolomahdollisuuksiin ja jatkoaikoihin suhtaudutaan maksullisessa tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Yksityisoikeudellisissa sopimuksissa tilaajan ja tuottajan välillä voitaneen sopia tilauskoulutuksen osalta näiltä osin poikkeavasta käytänteestä.
- Belete- hankkeessa Mikkelin ammattikorkeakoulun tapauksessa yhteistyökumppanin opetushenkilöstöä on koulutettu MAMK:n opintojaksojen sisältöihin ja tavoitteisiin. Mitä tehdään, mikäli joku koulutetuista opettajista vaihtaa työnantajaa tai ei ole muusta syystä käytettävissä? Mistä löytää apuja pikaisesti niin, että opintojakson tavoitteet toteutuvat ja talous pysyy suunnitellussa raamissa? Venäläisen opettajan korvaaminen suomalaisella opettajalla ja tulkilla tulee noin kolme kertaa kalliimmaksi kuin mitä oli venäläisen opettajan kanssa toteutettavaksi suunniteltu koulutus.

6. KOULUTUSVIENTIHANKKEET SUOMALAISISSA AMMATTIKORKEAKOULUISSA

Seuraavaksi haastattelututkimuksella pyrittiin selvittämään suomalaisten ammattikorkeakoulujen tämän hetkinen kiinnostus maksulliseen tutkintoon johtavaan tilauskoulutukseen.

Korkeakoulut ovat lainsäädännön muutoksen vuoksi uudessa tilanteessa ja siksi olisi ollut ymmärrettävää, että kysymyksiin olisi suhtauduttu melkoisella varovaisuudella.

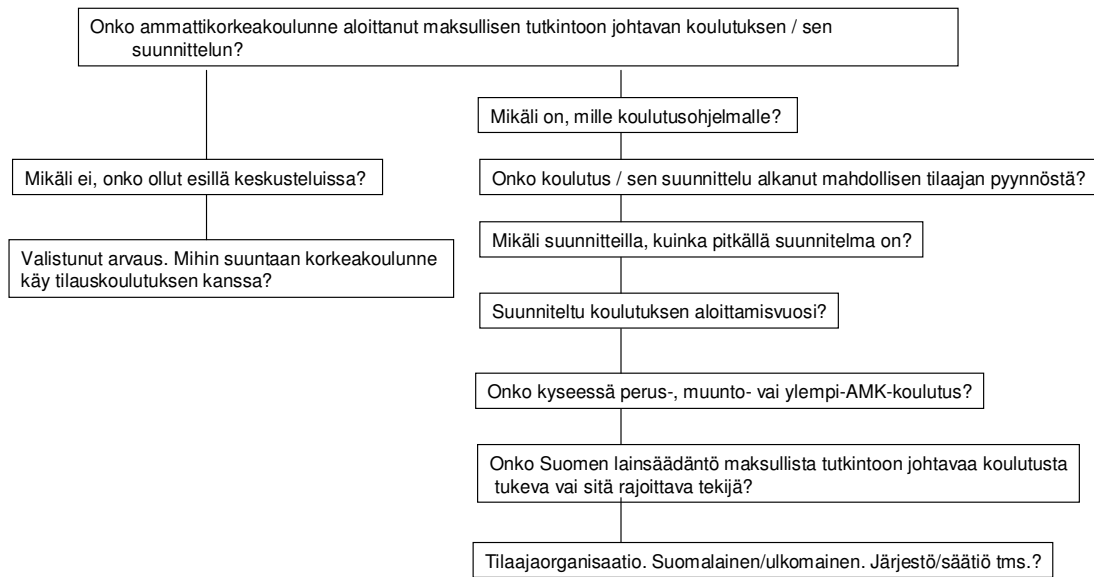
Toisaalta vastaajat joutuivat edustamaan korkeakouluun ilman tiedotusvaltuuksia ja siten vastauksia on käsiteltävä osittain myös vastaajan subjektiivisena kannanottona. Koska kyseessä on jokaisen korkeakoulun strateginen valinta tilauskoulutuksen suhteen, niin kilpailijana pidettävän korkeakoulun työntekijän tekemään tutkimukseen suhtauduttiin alkuun pienoisella varauksella, mutta haastattelujen edetessä vastaajat innostuivat kertomaan kokemuksiaan tilauskoulutuksesta oma-aloitteisesti. Ammatti-korkeakoulukohtaiset tilauskoulutuksen suunnittelutiedot luvattiin pitää salassa.

6.1 Selvityksen toteutus

Tutkintoon johtavan tilauskoulutuksen kokemuksia ja tunteuksia kartoitettiin muista suomalaisista ammattikorkeakouluista puhelinhaastattelujen avulla. Haastateltavista suurin osa löytyi Helsingin yliopiston ylläpitämältä Internet-sivustolta /10/, joka käsittelee pelkästään maksullista tilauskoulutusta.

Haastattelujen pohjana oli kaikille samanlainen, yksinkertainen tilauskoulutuksen nykytilaa käsittelevä kysymysrunko, kuva 5. Kysymysten tavoitteena ei ollut udella korkeakouluilta yksityiskohtaisia tietoja mahdollisista tilauskoulutussuunnitelmista, vaan pysyä yleisellä tasolla tarvittaessa niin koulutusohjelmien kuin mahdollisten partnereidenkin osalta. Kysymyksiä jouduttiin soveltamaan ja muokkaamaan korkeakoulukohtaisesti siten, että korkeakoulun kokemukset saatiin esille erilaisista lähtökohdista huolimatta. Ensisijainen tavoite oli saada selville korkeakoulun aktiviteettiaste koulutuksen järjestämiseen sekä vastaajan subjektiivinen näkemys Suomen lainsäädännön vaatimuksista koulutuksen järjestämisessä.

Haastattelu toteutettiin puhelimitse helmikuun 2010 aikana ja tilauskoulutukseen perehtyneitä haastateltavia kertyi yhteensä kahdeksasta ammattikorkeakoulusta, joista yhden osuutta ei yhteenvedoihin otettu mukaan vastausten epätarkkuudesta johtuen. Haastatteluissa korostettiin, ettei mitään luottamuksella kerrottuja korkeakoulun omia tilauskoulutusasioita tuoda julkisiksi. Haastatteluun vastanneet olivat erittäin avuliaita ja keskustelut koulutusjärjestelyistä ja Suomen lainsäädännöstä venyivät joidenkin kohdalla melko pitkiksi.

KUVA 5. Puhelinhaastattelun kysymysrunko

Vastaajien anonymiteetin turvaamiseksi korkeakoulukohtaisia yhteenvetoja vastuksista eikä vastaajien tai ammattikorkeakoulujen nimiä julkaista. Tilauskoulutusten aktiiviteettivaiheesta on taulukkomuotoinen yhteenveto. Vastustauksia käsitellään aihealueittain.

6.2 Korkeakoulujen näkemyksiä tilauskoulutuksen järjestämisestä

Seuraavissa alaluvuissa käydään kyselyn tuloksia läpi pääkohdittain. Aihealueet, joihin haastattelun kysymyksillä tietoa haettiin, on käsitelty seuraavin kokonaisuuksin:

- Kiinnostus koulutuksen järjestämiseen. Missä vaiheessa korkeakoulussanne on maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen järjestäminen?
- Mihin koulutusohjelmaan tutkintoa on suunniteltu?

- Koulutus: Onko kyseessä perustutkinto, tutkintoa täydentävä- tai muuntokoulutus vai ylempi tutkinto?
- Mielenpide Suomen lainsäädännöstä tilauskoulutuksen osalta?
- Venäjä koulutuksen kohdemaana?

6.2.1 Kiinnostus tilauskoulutuksen järjestämiseen

Haastateltujen henkilöiden mukaan valmiusasteet eri ammattikorkeakouluissa tilauskoulutuksen järjestämiseksi ovat hyvin eri tasolla, mikä osaltaan johtuu uudesta lainsäädännöstä ja koulutuksen järjestämiseen liittyvistä henkilöresursseista. Kyselyssä tuli ilmi kohtuullisen selkeästi, että mitä suuremmasta ammattikorkeakoulusta oli kysymys, sitä enemmän tilauskoulutuksen järjestämistä oli pohdittu ja sen toteuttamisen haasteita pohdittu. Tosin poikkeuksiakin löytyi sen verran, että on väärin tulkita opiskelijamääriltään suurempien korkeakoulujen olevan johtotähtiä tilauskoulutuksen valmisteluissa. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu puuttuu kyselystä, koska tilauskoulutus on jo aloitettu sairaanhoitajakoulutuksella kiinalaiselle yhteistyökumppanille. Keski-Pohjanmaan kokemuksia käsitellään erikseen kohdassa 6.3.

Koulutuksen aloittamista suunnittelevissa ammattikorkeakouluissa vastukset vaihtelivat paljon. Toisessa ääripäässä tilauskoulutuksesta on keskusteltu, ollaan kuulolla ja toisessa ääripäässä ollaan melko valmiit aloittamaan koulutus, kunhan siihen liittyvät järjestelyt saadaan vietyä päätökseen ja tilaajan kanssa saadaan asiat sovittua. Pisimmällä tilauskoulutuksen järjestämisessä olevilla ammattikorkeakouluilla on mahdollinen tilaaja jo olemassa. Varsinaiset sopimukset olivat vielä kaikilla tekemättä tuottajan ja tilaajan välillä.

Opetusministeriö ajaa ammattikorkeakouluja tiiviimpään yhteistyöhön keskenään ja se tuli myös esille tilauskoulutuksen kohdalla siten, että yhteistyötään tiivistäneet ammattikorkeakoulut olivat yhdessä pohtineet tilauskoulutuksen tuottamista resursseja yhdistämällä. Korkeakouluyhteistyön osalta ilmeni myös varovaisuutta kannanotoissa. Sel-

keiden yhteistyösopimusten puuttuminen mahdollisten kumppaneiden väliltä aiheutti ympäröivyyttä vastauksiin.

Maksullisten tilauskoulutuksen suunnitellusta aloittamisesta vastattiin seuraavasti:

- Koulutuksen olisi jo pitänyt olla käynnissä, 1 kpl
- Koulutuksen suunniteltu aloitusajankohta on 2011, 3 kpl
- Aloitetaan 2012, 2 kpl
- Toistaiseksi ei aloituspäätöstä, 1 kpl

6.2.2 Tilauskoulutuksen koulutusohjelmat

Halukkuus vastata koulutusohjelmakysymykseen vaihteli myös ammattikorkeakouluittain. Lähinnä tilauskoulutuksen alkusuunnitteluvaiheessa olevat eivät halunneet vastata tai edes arvata, mihin koulutusohjelmaan mahdollinen tilauskoulutus sijoittuisi.

Vastaamattomuus on ymmärrettävää, jos ammattikorkeakoulussa ei ole ehditty tilauskoulutusta juurikaan suunnittelemaan, joten kyselyyn vastanneella ei välttämättä ollut todellista kuvaa korkeakoulunsa tilauskoulutusvisioista. Tapauksissa, joissa koulutusjärjestelyt olivat edenneet lähelle toteutumista, oli yleensä kyse liiketalouden koulutusohjelmista. Myös tekniikan ja liikenteen alalla on pitkälle edennyttä tilauskoulutuksen suunnittelua.

Koulutusohjelmat, joihin tilauskoulutusta aiotaan saada, esitetään seuraavassa koulutusaloittain, jotta vastaajille annettu lupaus tietosuojasta toteutuu.

Maksullisten tilauskoulutuksen suunnitellusta koulutusaloista vastattiin seuraavasti.:

- Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala, 2 kpl
- Luonnonvara- ja ympäristöala, 1 kpl
- Tekniikan ja liikenteen ala, 2 kpl

- Matkailu-, ravitsemis- ja talousala, 1 kpl
- Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, 1 kpl

Kun vielä muistetaan Suomen ensimmäisen tilauskoulutuksen olevan sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta, voidaan todeta, että suoranaista kilpailua ei lähitulevaisuudessa ole maksullisiin tutkintoihin Suomessa tarjolla. Koulutusten jakautuminen eri koulutusaloille ja koulutusohjelmille saattaa olla etu, sillä Suomen kiinnostavuus koulutusmaana ja sen mahdollisuudet kansainvälisinä kouluttajana on saatava laajaan testiin. Huolestuttavaa olisi, jos kaikki tilauskoulutusta suunnittelevat ammattikorkeakoulut olisivat valinneet pääsääntöisesti saman koulutusalan tilauskoulutuksen kohteeksi, jolloin syntyisi välittömästi ammattikorkeakoulujen välille kilpailuasetelma ja vaarana olisi epäterve kilpailu lainsäädännön vaateista ”joustaen”.

Tilauskoulutuksen tasosta kysyttiin, onko aikomus järjestää koulutusta peruskoulutuksena eli niin sanottuna nuorisoasteen koulutuksena, muuntokoulutuksena alalta toiselle vai suunniteltiin ylempiä amk- tutkintoja.

Maksullisten tilauskoulutuksen koulutustasosta vastattiin seuraavasti.:

- Ammattikorkeakoulun perustutkinto, 2 kpl
- Muuntokoulutus alalta toiselle, 1 kpl
- Ylempi amk-tutkinto, 4 kpl

Koulutustasojakaumasta on pääteltävissä, että tilauskoulutuksen osalta keskitytään mieluummin lyhytkestoisiin koulutushankkeisiin, jotka ovat hieman helpommin toteutettavissa ja hallittavissa kuin 3,5-4 vuotta kestävät nuorisoasteen koulutukset.

On huomioitava, että koulutuksen hinta on vahvistettava tilaajalle ennen koulutuksen aloittamista, mikä saattaa pitkäkestoisessa koulutuksessa olla melkoinen haaste toteut-

taa, varsinkin kun koulutuksen hinnan on vastattava vähintään syntyneitä kustannuksia. Vuosien päähän ulottuva suunnittelu vaatii tulevaisuuteen näkemistä palkkauksen ja muiden kustannusten kehittymisestä.

6.2.3 Näkemyksiä Suomen tilauskoulutuslainsäädännöstä

Mielipidettä Suomen lainsäädännöstä tilauskoulutuksen osalta kysyttiin myös vastaajilta. Kaksi vastaajista kertoi lainsäädännön vaatimusten selvittelyn olevan heillä aivan alkuasteella, joten kovin tarkkaan he eivät kysymykseen osanneet vastata. Mielipiteet lainsäädännöstä ovat niistä ammattikorkeakouluista, jotka ovat järjestelyissä edenneet pitemmälle. Kysymykseen ei annettu valmista vastausraamia, vaan vastaajan ajatukset kirjattiin sellaisenaan ja niitä on muokattu aiheittain seuraavanlaiseksi yhteenvedoksi lainsäädännön vaatimuksista koulutuksen järjestämisestä.

Lainsäädännössä todetaan: ” *koulutuksen tilaa ja rahoittaa Suomen valtio, ulkomaan valtio, kansainvälinen järjestö, taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö (tilauskoulutus)*” /1/.

Ammattikorkeakoulujen edustajien näkemys tilaajaorganisaatiovaatimuksesta koettiin hankalana koulutuksen myynnille, jopa esteeksi. Mahdollisen tilaajan kanssa koulutuksen järjestämisestä neuvotelleet kertoivat ongelmaksi myös sen, että koulutuksen korkea kokonaishinta tuli neuvottelukumppanille yllätyksenä.

Muita kommentteja olivat:

- haasteita asettava
- ei helppoa,
- vaativia sopimuksia tarvitaan osapuolten välille.

Yleisesti ihmeteltiin, miksei lukukausimaksuja saa käyttää EU:n ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden kohdalla. Hallinnollisesti olisi huomattavan paljon helpompaa ottaa

opiskelijoita olemassa oleviin ryhmiin apurahojen tai lukukausimaksujen kautta. (Haastattelujen toteuttamisen jälkeen on tehty päätös lukukausimaksukokeilun aloittamisesta.)

Tilajaksi oli harkittu kahdessa tapauksessa välittäjän käyttämistä niin, että välittäjä kerää ryhmän ja ryhmään osallistujilta koulutusmaksun. Välittäjän käytöstä oli kuitenkin luovuttu, koska se ei ole Suomen lainsäädännön hengen mukainen ratkaisu kyseisten vastaajien mielestä. Puhuttiin koulutusmyynnin harmaasta alueesta.

Laissa oleva vaatimus ”järjestää opiskelijaryhmälle korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta” /1/ koettiin yleisesti ongelmaksi. Ryhmäkoko ei ole määritelty mitenkään, mutta erilliselle tilauskoulutusryhmälle myytävä opetus on paitsi kallista, myös hallinnollisesti hankala järjestää. Erillistä ryhmää ei kukaan vastaajista ollut edes suunnitellut integroida muihin koulutusryhmiin, vaan kaikkien mielestä tilauskoulutusryhmä on erillinen opetusryhmä, jonka kouluttaminen on vietävä läpi aikataulun mukaisesti. Oletus oli, että tilaajakin vaatii ryhmälleen selkeän aikataulun ja täsmäopetuksen.

6.2.4 Venäjä koulutusviennin kohdemaana

Kaikki vastaajat pitivät Venäjää potentiaalisena koulutuksen ostajana. Suurella osalla ammattikorkeakouluista Venäjä mainitaan strategioissa niin koulutuksen kuin palvelumyynnin osalta. Eräällä ammattikorkeakoululla oli haastattelun aikaan parhaillaan venäläinen delegaatio tutustumassa koulutustarjontaan.

Kyselyyn vastanneista tilauskoulutuksen suuntaamisesta vastattiin seuraavasti:

- Venäjä, 4 kpl
- Aasia, 2 kpl
- kohdemaavaivoin, 1 kpl

Lisäksi Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun tilauskoulutus järjestetään kiinalaisille opiskelijoille, joten koulutustarjonta on selkeästi suunnattu Suomesta itään.

6.2.5 Lainsäädännön tarkoittamat koulutuskustannukset

Rahasta puhuminen aiheuttaa ihmisissä yleensä kiinnostusta, näin on myös koulutuksen yhteydessä. Laissa sanotaan: ”*Tilaukoulutus ei saa heikentää ammattikorkeakoulun antamaa perus- tai jatkokoulutusta. Ammattikorkeakoulun on perittävä tilauskoulutuksen järjestämisestä vähintään siitä aiheutuvat kustannukset kattava maksu.*”/1/ Laki ei määrittele suoraan mitä aiheutuviksi kustannuksiksi on laskettava mukaan ja tämä aiheutti vastaajissa paljon spekulointia koulutuskustannuksista.

Osa kommentaista vääntyi jopa huumorin puolelle, kuten ”Onko tämä puhelu laskettava mukaan? Koulutuksestanne tulee kalliimpaa kuin meidän, sinä soitit. Muista lisätä puhelinkustannukset ja tähän kulunut työaika mukaan”. Ovatko jo ensimmäiset suunnittelukokoukset laskettava mukaan? Entä lisätäänkö koulutuksen hintaan mahdollisesti tilaajakandidaatin luokse tehtävien markkinointi- ja suunnittelumatkojen matkakustannukset? Entä jos tilaajakandidaatteja on useampia ja yksi vain tilaa. Lisätäänkö kaikki siltäkin osin? ”No kuka niitä kaikkia kuluja sinne kerää?”. Tai vastaavan suuntaisia huomautuksia: ”Hintaan kaatuu” ja ”eihän näitä kaikkia lakimiehen ja henkilöstön kuluja saa mistään irti ja kohdennettua. Ja jos saa, kukaan ei osta kun on niin kallista”.

Yllä olevista pohdinnoista käy hyvin ilmi, että skeptisyyttä on, ja kustannusvastavuutta ei kuvitellakaan saavutettavan aivan lakitekstin mukaisesti, vaan soveltuvin osin katsottiin valmistelukustannusten kuuluvan korkeakoulun normaaliin kehittämiseen, joka ei heikennä korkeakoulun antamaa perus- tai jatkokoulutusta. Kolmen vastaajan mielestä laki todellakin tarkoittaa koulutuksen järjestämisestä perittävää maksua, ei suunnittelukustannuksia. Yksi vastaaja piti tärkeänä, että riittävä kate on koulutuksessakin oltava kustannusten päälle ja muistettava hintaan myös lisätä.

Kolme haastatelluista toivoi lain olevan tilapäinen, ensimmäinen askel lukukausimaksut mahdollistavan lain suuntaan. Toiveet johtuivat pääministeri Matti Vanhasen antamista lausunnoista, joista seuraava lainaus on YLE:n Internet sivustoilta poimittu.

” Pääministeri Matti Vanhanen ajaa lukukausimaksuja EU:n ulkopuolelta Suomen yliopistoihin tuleville opiskelijoille. Turussa puhuneen Vanhasen mukaan aika lukukausimaksuille on nyt kypsä. Pääministerin mukaan edellisen hallituksen aikana lukukausimaksut eivät vielä tulleet kysymykseen. Hänen mukaansa tilanne on nyt toinen ja lukukausimaksuilla suomalaisen korkeakouluopetuksen taso saataisiin nostettua sellaiseksi, että se houkuttelisi myös opiskelijoita esimerkiksi arabimaista. Lukukausimaksut olisivat korkeakouluille selkeä ansaintamenetelmä. Viime hallituksessa opetusministeri ei halunnut lähteä asiaa ajamaan, mutta nyt tuulet ovat selkeästi myönteisemmät, Vanhanen totesi” /24/.

Myöhemmin samansuuntaisia lausuntoja on poliitikoilta kuultu lisää, joten toiveet lukukausimaksujen sallimisesta eivät ole tuulesta temmattuja. Lukukausimaksut ovat herättäneet kiivasta keskustelua varsinkin opiskelijajärjestöissä, ja järjestöt ovatkin ottaneet tehtäväkseen puolustaa suomalaisen koulutuksen maksuttomuutta.

Sittemmin Suomen hallitus on hyväksynyt 24.2.2010 tehdyllä päätöksellä kokeiluluonteisesti lukukausimaksujen perimisen ja nimennyt 18 englanninkielistä ylempään amk-tutkintoon tähtäävää koulutusohjelmaa kokeilun piiriin /2/. Kokeilu päättyy vuoden 2014 lopussa. Tämän jälkeen lukukausimaksujen tulevaisuus puntaroidaan uudelleen.

6.3 Toteutuneet maksulliset tilauskoulutukset Suomessa

Tätä kirjoitettaessa oli käytettävissä ainoastaan yksi suomalainen tilauskoulutus vertailupohjaksi. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu aloitti sairaanhoitajakoulutuksen kiinalaisille opiskelijoille vuoden 2010 alussa. Ryhmä, 8 opiskelijaa, oli suorittanut Kiinassa kolmen vuoden sairaanhoitajaopinnot englanniksi sekä lisäksi puolen vuoden

opinnot Keski-Pohjanmaan amk:n koulutuksessa ja tulivat Suomeen saattamaan opintonsa loppuun. Keski-Pohjanmaan amk:n kiinalaisille järjestämä sairaanhoitajakoulutus on, kuten aikaisemmin on todettu, ensimmäinen Suomessa aloitettu maksulliseen tutkintoon johtava tilauskoulutus. Koulutuksen toteutuksessa on joitakin vivahte-eroja Mikkelin ammattikorkeakoulun hankkeessa suunniteltuun koulutukseen.

Ensimmäinen ero on, että sairaanhoitajakoulutus on niin sanottuun nuorisoasteen peruskoulutukseen verrattavissa olevaa koulutusta, kun taas MAMK:n koulutus on tutkintoa täydentävää muuntokulutusta. Toinen poikkeama löytyy maksajan kohdalta. MAMK:n hankkeessa pyrittiin löytämään koulutukselle tilaaja, mutta sairaanhoitajaopiskelijat ovat ainakin tiedotusvälineissä /22/ kertoneet maksavansa koulutuksen tilaajalle päästäkseen Suomeen saattamaan opintonsa päätökseen.

Uuden lain kohdalla tultaneen väistämättä tekemään erilaisia tulkintoja lain ”hengen” osalta. Tulevat käytännöt muotoutunevat ajan kanssa tilauskoulutuksen yleistyessä ja ministeriön ohjauksessa.

Koulutusten ja koulutusalojen erilaisuuksista huolimatta yhteneväisyyksiä löytyy, kuten koulutuksen kesto ja hintataso. Koulutuksen kesto, noin 1,5 vuotta, on koulutuksen läpiviennin ja hallittavuuden kannalta ehkä parempi kuin 3,5 – 4 vuoden nuorisoasteen koulutus. Oletettavaa on, että tilauskoulutuksen yleistyessä Opetusministeriö haluaa seurata lain hengen toteutumista molempien, niin hinnoittelun kuin koulutuksen laatu-kriteerien osalta.

Kyseinen Keski-Pohjanmaan amk:n myymä koulutus maksaa opiskelijaa kohden 13 000 -14 000 euroa, kerrotaan sanomalehti Keski-Pohjanmaan Internet-sivuilla /22/. Koulutuksen kulurakennetta selvittämättä voi kuitenkin tehdä pienimuotoista vertailua MAMK:n ja Keski-Pohjanmaan koulutusten välillä. Lain mukaan maksujen on katettava koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Ryhmäkoolla on marginaalinen vaikutus koulutuksen kokonaiskustannuksiin, kuten opetushenkilöstön palkkoihin. Keski-

Pohjanmaan amk:n kaksinkertainen opiskelijahinta selittynee Mikkelin ammattikorkeakoulun laskelmissaan käyttämää 20 opiskelijan ryhmäkokoja pienemmällä ryhmällä. Mikäli Keski-Pohjanmaalle olisi saatu 20 opiskelijaa, voidaan arvioida opiskelijakohtainen hinta karkeasti. Nyt 8 opiskelijaa maksaa 8 kertaa 14 000 €, eli yhteensä 112 000 euroa koulutuskokonaisuudesta. Jakamalla 112 000 euron kokonaissumma 20 opiskelijalla, saadaan opiskelijakohtaiseksi maksuksi 5 600 euroa, joka on 1 400 euroa vähemmän kuin Mikkelin ammattikorkeakoulun laskema 7 000 euroa/opiskelija, joten koulutuksen kokonaiskustannusten suuruusluokan voidaan katsoa olevan samalla tasolla.

7. EUROOPPALAISIA KÄYTÄNTEITÄ

Tutkimuksen yhteydessä esille tuli suomalaisen lainsäädännön arvostelua sen poikkeavuudesta eurooppalaisiin käytänteisiin nähden. Tätä väittämää selvitettiin pienimuotoisella selvityksellä.

7.1 Selvityksen toteutus

Eurooppalaisia maksullisen koulutuksen toimintamalleja kartoitettiin internet -hakujen avulla sekä hyödyntämällä kansainvälisten asioiden parissa työskentelevien henkilöiden asiantuntemusta haastatteluin Mikkelissä pidetyillä Erasmus -partneripäivillä.

7.1.1 Kartoitus

Puhtaasti Suomen lainsäädännön mukaisesta tilauskoulutuksesta ei löytynyt esimerkkejä Keski- Euroopan alueelta. Lainsäädännön kohta: ”järjestää opiskelijaryhmälle korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta niin, että koulutuksen tilaa ja rahoittaa Suomen valtio, ulkomaan valtio, kansainvälinen järjestö, taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö (tilauskoulutus)” /1/ poikkeaa keskieuropalaisista käytänteistä huomattavasti, joten suoranaista vertailua korkeakoulujen välillä ei voida tehdä.

Samoin suomalainen vaatimus koulutuksen toteuttamisesta ilman subventointia, vaikeuttaa vertailukohteiden löytymistä, sillä useissa maissa on valtio jopa tukemassa maan korkeakoululaitoksen laajenemista ulkomaille.

Pohjoismaista lainsäädännöllisesti samankaltaisuutta Suomen lainsäädännön kanssa sen sijaan löytyy. Hallituksen esityksessä Eduskunnalle /19/ todetaan: ”*Ruotsin yliopistojen ja korkeakoulujen tilauskoulutusta koskevan asetuksen (Förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor 2002:760) mukaan tilauskoulutusta on koulutus, joka järjestetään muun kuin luonnollisen henkilön suorittamaa maksua vastaan toimeksiantajan määrittelemille henkilöille. Asetus on tullut voimaan vuoden 2003 alussa. Tilauskoulutuksen toimeksiantajien piiriä ei ole rajoitettu. Toimeksiantajana voi olla Ruotsin valtio, ruotsalainen kunnallinen viranomainen, maakuntapäivät, muun Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen valtion (EU/ETA-valtio) vastaava julkinen taho taikka jokin muu kuin julkinen taho. Tilauskoulutuksen tulee liittyä sellaiseen perus- tai jatkokoulutukseen, johon korkeakoululla on tutkinnonanto-oikeus. Korkeakoulu voi päättää tilauskoulutuksesta perittävän maksun suuruudesta. Maksun on katettava koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Myös Norjan lainsäädäntö mahdollistaa maksullisen tutkintoon johtavan tilauskoulutuksen. Tilauskoulutuksesta perittävien maksujen on katettava siitä aiheutuvat kustannukset. Tilauskoulutukseen voi osallistua kansalaisuudesta riippumatta.*”

Edellä mainitut tapaukset eroavat kuitenkin Suomen tilanteesta siten, että ne sisältävät myös täydennyskoulutustyyppisen toiminnan. Ruotsissa yksilöiltä perittävät maksut ovat Suomen lailla mahdottomia. Norja sitä vastoin myöntää jopa apurahoja ulkomailta opiskeleville opiskelijoille /10/.

7.1.2 Haastattelut

Eurooppalaisten korkeakoulujen käytänteitä selvitettiin Mikkelin ammattikorkeakoululla pidetyillä Erasmus- partnereiden kansainvälisyysviikolla 18. – 22.1.2010 haastattelukyselynä. (Liite 2.) Tutkimuksessa haastatelluista korkeakoulujen edustajista on

luettelo liitteenä. (Liite 3.) Haastattelukyselyn piti alkuperäisen tutkimussuunnitelman mukaisesti olla ensimmäinen osa eurooppalaisten käytänteiden selvityksestä. Toisena osiona oli tarkoitus tehdä kyselyä laajemmalti sähköpostitse. Haastattelussa tuli ilmi, etteivät eurooppalaiset korkeakoulutoimijat ymmärtäneet ilman pitkää kuvausta suomalaisesta lainsäädännöstä, mihin heidän tulisi oikein vastata. Sähköpostilla toteutettavaan kyselyyn olisi pitänyt kirjoittaa saatteeksi pitkä selvitys lainsäädännöstämme. Pitkä saatekirje olisi oletettavasti aiheuttanut kyselyn ”hyllyttämisen”, eli vastauksia ei olisi saatu juuri lainkaan. Mikäli vastauksia olisi tullut, olisi kuitenkin ollut jossain määrin epävarmaa, oliko vastaaja ymmärtänyt asian oikein. Edellä mainittujen haastatteluhavaintojen takia sähköpostilla toteutettava kysely jätettiin tekemättä.

7.1.3 Yhteenveto korkeakoulujen näkemyksistä

Haastatteluissa kysyttiin eurooppalaisten korkeakoulujen edustajilta maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen käytänteitä. Kukaan haastatelluista ei tuntenut yhtään korkeakoulua, jossa erilliselle ryhmälle opiskelijoita maksua vastaan annettaisiin tutkintokoulutusta.

Haastatteluissa ilmeni selkeästi, että yhteistyö niin korkeakoulujen kesken kuin myös korkeakoulun ja työelämän välillä koettiin erittäin tärkeäksi. Haastatelluilla korkeakouluilla oli kaikilla opiskelijoita ulkomailta ja jonkin asteista täydennyskoulutusta työelämässä oleville. Kansainvälistä yhteistyötä ja henkilökunnan liikkuvuutta ulko- ja kotimaisien partnereiden luona pidettiin hyvin tärkeänä, vaikkei sitä kyselyssä edes varsinaisesti kysytykään. Tilauskoulutuksena järjestettävää tutkintoon johtavaa koulutusta Suomen lainsäädännön mielessä eivät haastatellut olleet harkinneet. Yleisesti ei edes käsitetty, miksi sellaista pitäisi järjestää.

Haastatteluotos oli kohtuullisen pieni, mutta tulos oli selvä. Tilauskoulutuksen luonnetta ja tarvetta ei ymmärretty, joten ei kiinnostusta tutkintoon johtavan tilauskoulutuksen järjestämiseksikään ollut. Täydennyskoulutus katsottiin riittäväksi tilauskoulutukseksi.

7.2 Eurooppalaisia koulutusmalleja

7.2.1 Koulutus korkeakoulun kotimaassa

Lukukausimaksut ovat yleisin tapa Keski-Euroopassa antaa maksullista tutkintoon johtavaa koulutusta. Se, onko opiskelu lukukausimaksuin tilauskoulutusta siinä mielessä, jossa suomalainen lainsäädäntö määrittelee maksullisen tilauskoulutuksen, on eri kysymys sinänsä. Sitä se ei todella ole. Eurooppalaisittain katsottuna suomalainen tilauskoulutuksen muoto tuntuu olevan aivan käsittämätön. Pitkäkestoinen tutkintokoulutus suoraan ostettuna korkeakoululta sai ihmetystä osakseen ja haastattelun eteneminen oli ajoittain perin työlästä kyseisen kulttuurieron takia.

Lukukausimaksuja tai lukuvuosimaksuja peritään useissa maissa. Iso-Britanniassa lukukausimaksuja peritään oman maan kansalaisilta siinä kuin ulkomaalaisilta opiskelijoilta. Tanska on aloittanut vuonna 2006 perimään lukukausimaksuja ulkomaalaisilta opiskelijoilta, mikä on vähentänyt EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden määrää aiemmasta.

”Suomen lisäksi eräissä Euroopan maissa ei ole lukukausimaksuja ainakaan julkisissa korkeakouluissa. Näitä maita olivat muun muassa Irlanti, Islanti, Norja, Ruotsi, Tanska ja Tšekin tasavalta. Ulkomaalaisilta opiskelijoilta peritään myös eri tavoin maksuja eri maissa. Pohjoismaissa Tanskaa lukuun ottamatta käytäntönä on, että ulkomaalaisilta peritään samat maksut kuin kotimaisiltakin opiskelijoilta. Ulkomaalaisia kohdellaan maksujen suhteen samanarvoisesti myös eräissä maissa, joissa kaikilta opiskelijoilta peritään lukukausimaksuja. Tällaisia maita ovat muun muassa Saksa, Ranska, Espanja, Japani. Enemmistössä maita kuitenkin ulkomaalaisilta peritään korkeampia lukumaksuja kuin oman maan kansalaisilta, Tanska näiden joukossa” /23/.

Keskieuropalaisille korkeakouluille suoritetussa kyselyssä kävi yksiselitteisesti selville, että lukukausimaksuja joko peritään tai sitten ei. Ongelmaksi maksut muodostuivat kyselyn osalta, koska vastaajat luulivat kyseessä olevan maksullisen tutkintoon

johtavan koulutuksen tarkoittavan lukukausimaksuja. Toisaalta maksulliseksi koulutukseksi miellettiin yrityksille maksua vastaan annettava täydennyskoulutuksen tapainen toiminta. Useilla korkeakouluilla oli pitkään jatkunutta yhteistyötä yrityksiin erilaisten täydennyskoulutusten muodoissa. Kyseisten yritysten joukossa oli myös suuria, kansainvälisesti tunnettuja yrityksiä.

7.2.2 Koulutus ulkomailla

Maksullisen tilauskoulutuksen järjestäminen ulkomailla voidaan tehdä joko yhteistyössä kohdemaan korkeakoulujen kanssa tai perustamalla Suomalaiselle korkeakoululle filiaali kohdemaahan. Kansainvälisillä mittareilla mitattuna maailmalla korkeakoulujen ulkomaille perustamien filiaalien määrä on noussut viime vuosina huomattavasti. Kirjoituksessaan ”Huge expansion in overseas campuses” Geoff Maslen toteaa ulkomaille perustettujen kampusten lukumäärän lähes kaksinkertaistuneen viimeisen kolmen vuoden aikana 162 kampukseen ja noin kahdeksankertaistuneen verrattaessa kampusten määrää vuonna 2002 vallinneeseen tilanteeseen /24/. Kasvua hallitsee USA, jonka korkeakoululaitos levittäytyy yhä laajemmalle, mutta myös eurooppalaiset korkeakoulut ovat perustaneet kampuksiaan ulkomaille.

Kampusten perustaminen ulkomaille sisältää riskejä, mutta onnistuessaan palkitsee. Näkemys on globaali ja sikäli ymmärrettävä, että koulutuksen laatu ei voi heikentyä valtakunnan rajan ylittyessä, eikä taloudellisia riskejä voi myöskään väheksyä. Kotikampuksen työyhteisö on saatava ymmärtämään kampusten laajentuminen ulkomaille ja saatava heidät mukaan tunnistamaan ja ratkomaan ongelmia sekä tukemaan laajentumispolitiikkaa. Kohdemaan kulttuurilliset ja poliittiset erot on huomioitava, vaikka kohdemaata olisikin valmis rahoittamaan korkeakoulun filiaaliperustamista. Kampusten perustaminen ulkomaille vaatii sitoutumista, se ei ole pelkästään korkeakoulun nimen vuokraamista muiden käyttöön /25/.

Ulkomaille perustettavien kampusten hyökyaaltoa voi ymmärtää paremmin, koska useat maat, kuten esimerkiksi Espanja, tukevat korkeakoulujensa laajentumista. Es-

panjan hallitus on perustanut vuonna 2009 rahaston tukemaan korkeakoulujen laajenemista. Rahaston 3 M€ pääomalla ja hyödyntämällä suurlähetystöjen sekä kulttuurijärjestöjen verkostoa pyritään espanjalaisille korkeakouluille avaamaan ovia kansainvälisellä markkinoinnilla /26/. Kyselyyn vastanneiden eurooppalaisten korkeakoulujen kohdalla yhdellä saksalaisella oli kaavailuja jonkin asteisen kampuksen perustamisesta ulkomaille, mutta asia oli aivan alkuvaiheessa.

Yleisin kansainvälisyyden merkki oli opettajavaihdoksi luokiteltava opetus ulkomailta. ”Contract-base education” –termi miellettiin yleisti korkeakoulujen välisiksi sopimuksiksi opettajavaihtosopimuksiksi. Suomalaisen lainsäädännön tarkoittamaa tutkintoon johtavaa maksullista koulutusta eivät eurooppalaisissa korkeakouluissa työskentelevät henkilöt tahtoneet millään ymmärtää.

Ulkomaille tapahtuvaa kulutusta annettiin jonkin verran ”Cross-border education”-tyyliin etäopetuksena, jossa koulutus liikkuu rajojen yli verkko-opetuksena. Etäopetuksen variaatiot olivat erilaisia toteutuksiltaan, mutta niiden yhteneväisyys oli ajoittain opetukseen liittyvänä annettavat täydentävät lähiopetukset korkeakoululla.

7.3 Käytännön esimerkkejä

7.3.1 Tsekkiläinen filiaali Vietnamissa

Tshekissä on ensimmäisenä aloittanut Liberec Technical University koneenrakennusinsinöörien bachelor-tasoisien koulutuksen Vietnamissa. Koulutuksesta kaksi ensimmäistä vuotta toteutetaan Vietnamissa ja opiskelut saatetaan loppuun Tshekeissä. Koulutuksen järjestämistä tukee valtio ja kampusta ylläpidetään yhteistyössä Hanoi Technical Universityn kanssa. Osittain koulutus tapahtuu heti alkuun tšekinkielisenä, jotta opiskelijoilla on siten paremmat mahdollisuudet jatkokouluttautua Tshekeissä. Vietnamissa tapahtuvan tšekinkielisen koulutuksen mahdollistaa pitkä koulutushistoria maitten välillä /27/.

Opetuskieli on tässä mielenkiintoinen, vietnamilaisille tsekinkielellä. Toisaalta kieli-
kysymys on esillä myös Mikkelin ammattikorkeakoulun hankkeen suunnittelussa vah-
vasti. Venäläisille opiskelijoille päädyttiin suunnitteluvaiheessa tarkastelemaan ope-
tuksen antamista venäjäksi.

7.3.2 Ruotsalaiset korkeakoulut ulkomailla

Tilauuskoulutuksen käsikirjasta /10/ löytyy kuvaus ruotsalaisesta korkeakouluysteis-
työstä: ”Ruotsalais-kiinalainen Shanghaissa: Kungliga Tekniska Högskolan, Karolins-
ka institutet ja Chalmers ovat vuonna 2005 perustaneet yhdessä paikallisen Fudan
University:n kanssa osaamiskeskittymän jälkimmäisen kampukselle. Tavoitteena on
toteuttaa yhteisiä maisteri- ja tohtoritutkinto-ohjelmia sekä tehdä lisäksi tutkimusyhteis-
työtä. Mikro-Nanoelektroniikan maisteriohjelma alkoi syyskuussa 2007. Euroopan
Unionin Asia Link -ohjelma rahoittaa tätä ohjelmaa.

Pakistan-Sweden University: KTH:n alulle saattamaa täysimittaisen yliopistokampuk-
sen perustamiseen tähtäävää hanketta koordinoi nyttemmin Jönköping International
Business School. Ruotsalaisten arkkitehtien suunnittelema kampukselle sijoittuu
opetus-, tutkimus- ja hallintotilojen lisäksi tiedepuisto, opiskelija-asuntola, urheilutilat
sekä opetushenkilöstön asuntoja. Hankkeen valmistelu käynnistettiin 2006 ja tavoit-
teena on, että 5000 opiskelijalle tarkoitettu kampus aloittaisi toimintansa syksyllä
2009.”

Tässä esimerkissä on havaittavissa yhteistyön voimaa koulutuksen viennissä. Suoma-
laiset korkeakoulut ovat kansainvälisen mittapuun mukaisesti perin pieniä ja ulkomail-
le kampuksia suunnittelevien kannattaakin ottaa mallia edellä mainitusta ruotsa-
laisesimerkistä.

7.3.3 Saksalaiset korkeakoulut ulkomailla

”Saksassa DAAD (Deutsche Akademische Austauschdienst) tukee saksalaisten kor-
keakoulujen koulutusvientä. Hankekokonaisuus käynnistyi 200X ja sen vuotuinen

rahoitus on 3,5 miljoonaa euroa. Rahoitus on luonteeltaan siemenrahoitusta, jolla tuetaan yksittäisten projektien käynnistämistä mutta toteutukseen rahoitus tulee lukukausimaksuista, kohdevaltioilta tai muilta rahoittajilta.” Lainaus on tilauskoulutuksen käsikirjasta /10/.

Strategisena tavoitteena on asemoida saksalaisia korkeakouluja ja niiden koulutusohjelmia kansainvälisesti, edistää saksan kielen oppimista, tukea kohdemaiden korkeakoulutuksen kehittämistä, edesauttaa tutkimus- ja yritys yhteistyötä kohdemaissa sekä uusien toimintatapojen vakiinnuttaminen.

Käynnistettyjä hankkeita on toistasataa, joista näkyvimät ovat kohdemaihin perustettavat "Saksalaiset yliopistot". Esimerkiksi:

- German University in Cairo
- Deutsch-Kasachische Hochschule in Almaty (Kazakstan)
- German-Jordanian University in Amman
- German-Turkish University
- Technical University in Lahore (Pakistan)
- German University of Technology in Oman
- German-Vietnamese University in Ho Chi Minh City.

Yhteistä näille on se, että ne perustuvat saksalaisten korkeakoulujen konsortioihin eivätkä ole minkään yksittäisen yliopiston etäkampuksia. DAADin tukimuotoihin kuuluu yliopistojen perustamisen lisäksi kohdemaissa tarjottavat koulutusohjelmat.” /10/

8. MAKSULLISEN TUTKINTOON JOHTAVAN TILAUSKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISEN EDELLYTYKSET

Lakimuutoksen jälkeen on Suomessa alettu useissa ammattikorkeakouluissa pohtimaan ja valmistelemaan maksullisen koulutuksen järjestämistä. Suomen lainsäädännössä olevat ehdot koulutuksen järjestämiselle tuovat eurooppalaisittain ajatellen suuria haasteita, ei pelkästään taloudellisia, vaan myös itse lakiin liittyen. Seuraavat johtopäätökset ovat syntyneet MAMK:n hankkeen ja eurooppalaisten sekä suomalaisten korkeakouluedustajien haastattelujen pohjalta.

8.1 Korkeakoulun oma koulutusstrategia

Opetusministeriön julkaisussa todetaan korkeakoulujen tulevaisuuden haasteista seuraavasti: ”Toimintaympäristön muutokset asettavat korkeakoulut lähivuosina monien haasteiden eteen. Haasteet liittyvät erityisesti korkeakoulujen profiloitumiseen, rakenteelliseen kehittämiseen, rahoitusmallin uudistamiseen, kansainvälistymiseen sekä koulutuksen ja tutkimuksen laadun korostumiseen / 28/. Lisäksi samassa yhteydessä todetaan ”Tavoitteena on kansainvälisen huipputaiteen lisääminen sekä osaamistasoltaan vahvemmat ja vaikuttavammat korkeakouluyksiköt.” joka tiivistettynä tarkoittaa ”Korkeakoulujen välistä yhteistyötä vahvistetaan kansallisesti ja kansainvälisesti” / 28/.

Toimintaympäristömuutos on jo menossa, joskin Opetusministeriön mukaan liian hitaasti. Korkeakouluissa ei ole riittävästi vielä panostettu yhteisten päämäärien tai yhdistymisten eteen. Mihin lopulta päädytään jää nähtäväksi. Kuitenkin koulutusviennin osalta on jo nähtävissä korkeakoulujen välisen yhteistyön lisääntyminen. Voimien yhdistämistä suunnitellaan tilauskoulutuksen toteuttamiseksi, mutta yhtenä esteenä saattaa olla se, että tilauskoulutus on aina sen korkeakoulun tutkinto, jonka koulutusohjelmavalikoimassa kyseinen koulutusohjelma on. Ilman hallinnollista yhdistymistä yhteistyö jäänee resurssihallintatasolle.

”Tavoitteena on, että korkeakoulujen osaamisen ja koulutuksen viennistä tulee kansallisesti merkittävä vientituote ja osa suomalaista viennin edistämistä. Osaamisen viennillä voidaan tukea koko korkeakoulu yhteisön kansainvälistymistä, kansainvälistä verkottumista sekä Suomen ja suomalaisten korkeakoulujen näkyvyyttä maailmalla. Osaamisen viennin ja uudenlaisten koulutusyhteistyön muotojen kehittäminen merkitsee opiskelijan ja kuluttajan näkökulman vahvistumista korkeakoulujen toiminnassa.” Todetaan Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa /18/.

OECD- maiden julkaisema ”Education at a Glance 2009; OECD Indicators” /29/ antaa monipuolista tilastotietoa OECD- maiden koulutustilanteesta kun pyritään tehostamaan koulutusta ja nostamaan sen tasoa. Tilastoa voi kansallisesti käyttää apuna kun pyritään näkemään kansallinen koulutusasema muiden silmin.

Koska erityisesti Venäjä kohdemaana on vahvasti itäsuomalaisten korkeakoulutoimijoiden intresseissä, tarkastellaan tässä rakenneuudistusta ja yhteistyötavoitteita itäsuomalaisten näkökulmasta.

Dosentti Markku Kangaspuro Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutista totesi sanomalehti ViikkoVapaudessa /30/ julkaistussa kirjoituksessa 18.2.2010 strategioista seuraavaa: ” Itä-Suomella pitää olla vahva Venäjä-strategia sekä vahva poliittinen tahto ja pyrkimys yhteistyöhön Venäjän kanssa. Koko Suomi tarvitsee hyvin johdetun Venäjä-ohjelman ja –politiikan.” Lisäksi hän toteaa, että ”on muistettava ja ymmärrettävä Venäjän olevan erilainen kuin EU-maiden.” Etelä-Savon maakunta on hyvin tiedostanut asian, mutta strategiat ovat hieman hajallaan, osa Maakuntaliitossa ja osa Mikkelin ammattikorkeakoulussa ja ne vaatisivat tuekseen selkeän, yhteisen toimenpideohjelman. Mukaan voisi liittyä myös yliopistokeskus, jolloin maakunnan voimavarat saataisiin yhdistettyä. Maakunnan rajan ylittävää yhteistyötä tulisi myös harkita. Tilauskoulutuksen osalta on kuitenkin muistettava, että laki sallii koulutusmyynnin ainoastaan sellaisiin koulutusohjelmiin, joihin korkeakoululla on tutkinnonantaoikeus. Yhteistyöllä olisi saatavissa lisää painoarvoa koulutuksen sisältöön ja tasoon.

Mikkelissä pidettiin 16.2.2010 tilauskoulutuksesta alustava yhteistyökokous yliopisto-keskuksen ja Mikkelin ammattikorkeakoulun kesken otsikolla ”Maksullisen koulutuksen mahdollisuudet kansainvälisille markkinoille. Yhdessä vai erikseen?”. Alustajana tilaisuudessa toimi johtaja Pentti Mustalampi HSE Pienyrityskeskuksesta. Keskustelu oli avointa ja innostunutta, joskin tässäkin yhteydessä kävi ilmi, että ero maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen ja maksullisen täydennyskoulutuksen välillä on korkeakoulutoimijoille edelleen perin epäselvä, mikäli maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen lainsäädäntöön ei ole tutustunut tarkemmin.

Maksullista tutkintoon johtavaa koulutusta ei voi toteuttaa kuten pienempimuotoista täydennyskoulutusta. Tilauskoulutuksen järjestäminen on syytä miettiä korkeakoulu-kohtaisesti tai korkeakouluyhteistyössä kumppaneiden kesken ja sisällyttää se strategioihin, jolloin tilauskoulutuksen status kasvaa ja siihen suoritettavat panostukset ovat yhteisesti sovittuja. Strategioiden avulla sitoutetaan niin korkeakoulun ylläpitäjä kuin henkilökunta ponnistelemaan yhteisen päämäärän eteen.

8.1.1 Korkeakoulun tavoiteasettelu ja resurssisuunnittelu

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa todetaan: ”Maamme maantieteellisen sijainnin huomioiden Venäjän kasvava rooli markkina-alueena ja suurena kulttuuri- ja tiedemaana edellyttää erityishuomiota. Hallitusohjelmassa on sitouduttu Venäjä-osaamisen edistämiseen. Monet ammattikorkeakoulut ja yliopistot ovat ottaneet Venäjä-yhteistyön yhdeksi kansainvälisen toiminnan painoalaksi. Suomen korkeakouluissa on hyvä perusta Venäjä-osaamiselle” /18/. Venäjä on, kuten jo monesti on todettu, luonteva suunta kansainvälisille tilauskoulutuksille, ja sinne suuntautuvat useimmat valmisteilla olevat hankkeet.

Tilauskoulutuksen järjestämiselle on varmistettava jo suunnitteluvaiheessa riittävä resursointi. Mikäli koulutusta aiotaan maksullisena tilauskoulutuksena tuottaa, on se käytännössä tuotteistettava. Yksittäisestä koulutustapahtumasta tulee erittäin kallis ja vaarana on myös lakiin /1/ kirjatun ”Tilauskoulutus ei saa heikentää ammattikorkeakoulun antamaa perus- tai jatkokoulutusta” -ajatuksen toteutuminen eli peruskoulu-

tuksen heikentyminen, jolloin on toimittu vastoin lakia. Ilman huolellista ennakkoselvitystä ja resurssitarkastelua aiheutetaan turhaa huolta ja keskustelua henkilökunnan joukossa. Avoimuus alusta alkaen on oltava toiminnan perustana. Valmistelussa on oltava vahvasti mukana kaikki osa-alueet:

- Strategiatyö
- Johdon sitoutuminen
- Koulutusohjelmaselvitys
- Valitun koulutusohjelman resurssikartoitus
- Henkilökunnan informointi
- Toteutuksen suunnittelu
- Tavoitteiden asettaminen
- Markkinointi
- Laadun varmistaminen
- Tilaajan etsiminen
- Tilaussopimusten valmistelu
- Sopivien koulutustilojen etsintä.

Paljon on tehtävä ennen kuin voidaan ajatella koulutussopimuksen allekirjoittamista. Maksullisen tutkintoon johtavan koulutuksen suunnittelu ja toteuttaminen on pitkäjännitteistä ja aikaa vievää työtä.

”Kaupallisen rajat ylittävän koulutustoiminnan lisääntyminen edellyttää koulutuksen tarjoajilta vastuullisuutta ja toimia koulutuksen laadun varmistamiseksi. OECD ja Unesco hyväksyivät vuonna 2005 yhteiset suuntaviivat rajat ylittävän korkeakoulutuksen laadun varmistuksesta. Suuntaviivat kattavat kaikki liikkuvuuden muodot” /18/.

8.1.2 Henkilökunnan sitoutuminen

Maksullinen tilauskoulutus vaatii vankkaa sitoutumista läpi organisaation. Korkeakoulun strategiaan vietyinä tilauskoulutus sitouttaa korkeakoulun hallituksen, operatiivisen johdon sekä opetus- ja tukihenkilöstön tavoitteiden saavuttamiseen. Ponnistelusta tilauskoulutuksen luomisesta ja järjestämisestä tulee yhteisesti sovittu päämäärä. Henkilökunnan sitoutumiseen vaikuttavat myös varatut resurssit suunnitteluun ja koulutuksen järjestelyihin. Yhtenä erillisenä seikkana haastatteluissa nostettiin esiin, ja erittäin tärkeänä pidettiin kielitaitovalmiuksia, niin opetushenkilöstön kuin koulutettavien osalta katsottuna. Mikäli opetusta annetaan jo nykyisin esimerkiksi englanninkielisessä koulutusohjelmassa, on tietenkin englanninkielisen tilauskoulutuksen järjestäminen huomattavan paljon helpompaa kuin sellaisen koulutuksen tyhjästä luominen. Koulutuksen ja sen opintojaksojen materiaalien ollessa jo olemassa, ei maksullinen tilauskoulutus eroa opettajan kannalta perusopetuksesta juuri lainkaan.

Sitoutumiseen vaikuttavat myös tilauskoulutuksen toteutukseen liittyvät seikat, kuten henkilökunnan matkustushalukkuus koulutuksen tapahtuessa muualla kuin Suomessa. Matkustushalukkuus on varmistettava etukäteen.

Henkilökunnan mahdollisten sairaustapausten osalta on oltava valmis suunnitelma kuinka koulutusta viedään eteenpäin hallitusti. Varsinkin avainhenkilöiden kohdalla on huolehdittava riittävästä tiedonkulusta nimetyille varahenkilölle. Tilauskoulutuksen kesto on tilaajan kanssa sopimuksissa sovittu ja viivästymiset saattavat aiheuttaa jopa taloudellisia sanktioita, sopimuksista riippuen.

8.1.3 Tukihenkilöstö ja opiskelijapalvelut

Koulutuksen tukitoimintojen osalta on myös merkitystä sillä, tapahtuuko maksullinen tutkintokoulutus kotimaassa vai ulkomailla. Kotimaassa tapahtuvassa tilauskoulutuksessa tukitoimintojen kohdalla on maksujen perintä ja oma opetusryhmä lisätyötä teettäviä seikkoja. Hallinnon suunnalta katsoen lisätöitä tulee kustannusseurantojen ja

laskutusten osalta, mutta ne ovat kohtuullisen helposti hinnoiteltavissa koulutuksen kuluiksi ja syntyneet lisäkustannukset perittävässä tilaajalta koulutusmaksuna.

Ulkomailla tapahtuva maksullinen tutkintoon johtava koulutus tuottaa lisätyötä huomattavasti enemmän kuin kotimaassa järjestettävä koulutus. Lain vaatimukset opiskelijoiden yhdenvertaisuudesta muiden tutkinto-opiskelijoiden kanssa, aiheuttavat opiskelijapalvelutoimintojen järjestämistä kohderyhmälle. Esimerkiksi MAMK:n esimerkkihankkeessa Venäjälle, suunnitellun koulutuksen opiskelukielen ollessa pääosin venäjä, on opiskelijoilta vaadittava alun alkaen riittävä englanninkielen taito, jotta esimerkiksi opiskelijahallintaohjelmistojen käyttäminen onnistuu. Nykyiset opiskelijahallintaohjelmistot ovat saatavilla ainoastaan suomi-englanti kieliversioina.

Opiskelijapalveluiden taakkaa helpottanee varmaankin hieman vaihtoehtoisuuden puuttuminen, sillä koulutuksen tilaaja tehnee sopimuksen, jossa tilauskoulutuksen osalta tulee luetella ne opintojaksot, jotka riittävät antamaan tutkintotodistukseen oikeuttavat opinnot. Valinnaisuus lisää kustannuksia, mikäli ryhmäjakoja tai muita vastaavia jouduttaneen tekemään.

Verkko-oppimisalustojen käyttäminen opetuksessa vaatii opiskelijaohjausta ja työllistää joko opetus- tai tukihenkilöstöä, mahdollisesti molempia. Mikäli opetuksessa käytetään tietokoneavusteisia suunnitteluohjelmia, saattavat ne tuoda oman lisänsä opetustyöhön, varsinkin ulkomailla tapahtuvassa opetuksessa. Suunnitteluohjelmistot ovat yleensä lisenssituotteita ja eivät ainakaan yleisesti ottaen ole verkon yli käytettävissä, joten koulutuksen vaatimat ohjelmistot ovat joko opiskelijoiden itse hankittava opiskelijalisenssillä tai korkeakoulun hankittava ja asennettava ne kohdemaan koulutustilaan. Lisälisenssien hankkiminen ja tarvittavat asennustyökustannukset tulee sisällyttää koulutuksen hintaan.

8.1.4 Muut haasteet maksulliselle tutkintokoulutukselle

Maksullisen tutkintoon johtavan tilauskoulutuksen järjestäminen tulee vaatimaan yhteistyötä läpi koko koulutusta tarjoavan ammattikorkeakoulun organisaation. Tarvitaan koordinoitua niin sopimus- kuin koulutusasioissa ja sujuvaa yhteistyötä eri osapuolten kanssa. Yhteistyön merkitys vain korostuu, mikäli koulutuksen järjestelyissä on mukana esimerkiksi toinen korkeakoulu tuottamassa osan tarjottavan tutkinnon koulutuksesta. Toisaalta yhteistyö korkeakoulujen välillä voi antaa resurssimielessä turvaa ja liikkumavaraa henkilöstön käytössä.

Tavoitteet on oltava kirkkaana selvillä jokaisella koulutukseen osallistuvalla henkilökunnan jäsenellä. Toistaiseksi toimivia käytänteitä ei ole, joten ne on luotava. Sitoutuneisuus ja pitkäjänteinen työskentely päämäärän saavuttamiseksi vaatii panostusta. Prosessikuvausten kirjoittaminen ja käytänteiden luominen on vaativaa ammattitaitoa kysyvää työtä. Koulutusprosessin edetessä on vielä kyettävä vastaamaan käytännössä esiintyviin haasteisiin ja prosessikuvauksia muuttamaan tehtyjen havaintojen pohjalta. Huolella tehty dokumentointi lisää laatua ja helpottaa jatkossa maksullisten tutkintojen läpivientiä ilman kohtuuttoman suurta henkilösidonaisuutta.

8.2 Lainsäädännön vaatimukset

Suomen lainsäädäntö ammattikorkeakouluille rajoittaa maksullisen tilauskoulutuksen järjestämistä erittäin tehokkaasti. Lainsäädännöllisesti tilauskoulutus on tehty mahdolliseksi, mutta samalla lähes mahdottomaksi järjestää lain hengen mukaisesti. Väistämättä tulee pohtineeksi, oliko tämän lainsäädännöllisen vaiheen tarkoitus vain luoda pohjaa tuleville lukukausimaksuille korkeakouluissa.

Seuraava askel lukukausimaksuja kohti on jo otettu. Opetusministeriö on julkaissut listan korkeakouluista ja niiden koulutusohjelmista, joilla on kokeiluluontoisesti mahdollisuus periä lukukausimaksuja EU- ja ETA-alueen ulkopuolta tulevilta opiskelijoil-

ta. Koulutusohjelmat ovat kaikki englanninkielisiä ja ylempään korkeakoulututkintoon johtavia. Kokeilu päättyy vuoden 2014 lopussa.

8.2.1 Tilaaja

Laki vaatii, että maksullisella tutkintoon johtavalla koulutuksella on tilaajaorganisaatio. Laissa sanotaan: ”...*koulutuksen tilaa ja rahoittaa Suomen valtio, ulkomaan valtio, kansainvälinen järjestö, taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö*” /1/. Se, että tilaaja ja rahoittaja ovat yksi ja sama, tarkoittaa koulutuksen järjestäjän kannalta suurta haastetta. Mistä löytyy taho, joka tietää Suomesta löytyvän juuri heidän tarvitsemaa korkealaatuista koulutusta. Ja taho, joka on valmis maksamaan koulutuksesta sen vaatiman korkean hinnan. Markkinoinnilla asiaa ei ratkaista, jollei tiedetä kenelle markkinointi on suunnattava.

Lain hengen mukaista ei myöskään ole se, että tilaajaorganisaatio kerää koulutukseen halukkailta opiskelijaehdokkailta riittävän maksun koulutukseen ja omiin kuluihinsa. Tällaisessa tilaustoiminnassa liikutaan vähintäänkin lain tulkintojen kannalta harmaalla alueella, sillä tilaaja ja rahoittaja eivät ole sama lain tarkoittamalla tavalla. Mikäli opiskelija maksaa välitysorganisaatiolle koulutuksestaan, on kyseessä keskitetty luku-kausi- tai lukuvuosimaksun periminen välikäsien kautta koulutuksen järjestäjälle.

8.2.2 Opiskelijaryhmä

Ammattikorkeakoululaki vaatii, että koulutus tilataan ryhmälle. Ryhmäkoko ei ole määritelty, mutta selvää on, ettei kovin pienelle ryhmälle ainakaan erillisesti järjestetty tilauskoulutus ole kovinkaan kilpailukykyinen hinnaltaan lukukausimaksuin toteutettavaan koulutukseen verrattuna. Mikäli tilauskoulutusryhmää ei voida integroida muihin opiskelijaryhmiin, kustannukset vain jatkavat kasvamistaan. Ryhmän vaatiminen yhdeltä ja samalta tilaajalta tarkoittaa käytännössä tilauskoulutuksen järjestämiselle suuria haasteita.

8.2.3 Tilauskoulutettavien kansallisuus

Laki ei suoranaisesti kerro, kenelle tilauskoulutusta voidaan myydä, mutta osan markkinoista se rajaa pois. Toteamus ”*Tilauskoulutusta voidaan järjestää muille kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisille ja niille, jotka Euroopan yhteisön lainsäädännön tai Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden muun sopimuspuolen kanssa rinnastetaan Euroopan unionin kansalaisiin*” /1/. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että suomalaista tilauskoulutusta tultaneen suuntaamaan lähinnä Venäjälle ja Aasiaan, joista maksukykyisiä tilaajaorganisaatioita voi löytyä. Tämä tuli hyvin esiin myös tässä tutkimuksessa ammattikorkeakouluille suunnatussa kyselyssä, jota on käsitelty luvussa 6.

Venäjä on kyselyn perusteella kiinnostavin kohde maksullisen tilauskoulutuksen kohdemaaksi. Venäjällä on myös kiinnostusta suomalaista koulutusta kohtaan. MAMK on jo vuosia kouluttanut venäläisiä talotekniikan asiantuntijoita suomalaisiin yrityksiin ja omaksumaan suomalaista teknologiaa. Venäjällä toimivat suomalaisyritykset ovat olleet kohtuullisen kiinnostuneita kurssin käyneistä asiantuntijoista. Venäläisiä kiinnostaa osaltaan myös saada suomalainen tutkintotodistus, koska se avaa uusia mahdollisuuksia henkilökohtaiselle urakehitykselle ulkomailla.

8.2.4 Tilaajan kanssa tehtävät sopimukset koulutuksesta

Tilauskoulutuksen haastavin puoli tulee olemaan kaiken kattavien sopimusten laadinta siten, että molemmat osapuolet ovat selvillä niin koulutuksen laadusta ja tutkinnon asteesta kuin kaikista muistakin koulutuksen läpivientiin liittyvistä seikoista ja rajoitteista. Ensimmäinen vaatimus on tietenkin se, että osapuolet luottavat toisiinsa ja molemmilla on yhteinen päämäärä koulutuksen suhteen. Venäjällä toimittaessa on yksinkertaisinta tehdä tilaajan kanssa niin sanottu pääsopimus koulutuksen toteutuksesta. Pääsopimuksessa voidaan viitata alasopimuksiin, joiden muuttaminen tarvittaessa myöhemmin on helpompaa kuin koko pääsopimuksen muuttaminen. Koulutuksen

tuottajan on syytä hankkia luotettava yhteistyökumppani lakitoimistosta, jolla on riittävä kokemus ja tuntemus koulutuksen kohdemaasta ja sen oikeusjärjestelmästä. Sopimusriskien hallintaa käsiteltiin korkeakoulujen kansainvälisten asioiden hallinnon kevätpäivillä Oulussa 5.5.2009. Esityksessään ”Tilauškoulutus- teoriasta käytäntöön?” /31/ on Elma Pehkonen-Rajamäki Helsingin yliopistosta käsitellyt tilauškoulutussopimuksia, sopimusriskien ja muiden riskien hallintaa yliopiston näkökulmasta. Samat riskit kohtaavat ammattikorkeakouluja tilauškoulutuksen osalta. Huolella laaditut ja kohdemaan oikeusjärjestelmä huomioiden laaditut sopimukset auttavat koulutuksen riskienhallinnassa.

Tilauškoulutuksen sopimukset riippuvat hyvin paljon esimerkiksi jo siitä, toteutetaanko koulutus Suomessa vai ulkomailla ja tästä johtuen täydellistä sovittavien asioiden luetteloa on mahdoton esittää, koska jokainen tilauškoulutus on jossain määrin ainutlaatuinen ja samalla kertaluonteinen tapahtuma. Kohdemaassa tapahtuva koulutus vaatii sopimuksia myös koulutustilojen osalta ja muiden koulutuksen toteuttamiseen liittyvien seikkojen osalta.

Sopimuksissa on sovittava esimerkiksi seuraavista asioista:

- Koulutuksen sopijapuolet
- Koulutuksen ajankohta ja koulutuspaikkakunta
- Koulutettavien lukumäärä ja pohjakoulutus
- Koulutuskieli
- Tutkintonimike ja -aste
- Koulutuksen kesto ja siihen liittyvät reunaehdot, esimerkiksi kurinpito ja pois-saolot, tutkinnon viivästyminen, koulutuksen aikataulus
- Koulutuksen hinta ja maksuohjelma
- Maksujärjestelmät (kohdemaan lainsäädännön huomioiminen)
- Ristiriitojen ratkaiseminen, sanktiot

- Koulutuksen tarvitsemat tilat ja muut fasilitetit (kohdemaassa koulutettaessa)
- Opiskelijoiden kelpoisuus ja opiskelijavalinta
- Opiskelun rajoitukset (vapaasti valittavat, vaihtoehtoiset tai sivuaineopinnot)
- Tilauskoulutettavien opintosuunnitelmasopimus
- Muut sopimukseen sisältyvät opiskelijapalvelut
- Maahantuloon ja asumiseen liittyvät sopimukset (koulutus Suomessa)

Sopimukseen liittyen Eduskunnan lakiesityksen perusteissa todetaan, että on huomioitava opiskelujen keston osalta myös se, että yli kaksi vuotta Suomessa opiskelevat opiskelijat otetaan huomioon Kotikuntalain (201/1994) mukaisesti siten, että he pääsevät kunnallisten terveyst- ja muiden palvelujen piiriin, eli tilauskoulutus voi tältä osin aiheuttaa kunnille jonkin verran lisäkustannuksia /19/.

8.2.5 Kustannukset ja rahaliikenne

Suomen lainsäädäntö velvoittaa korkeakoulut perimään kaikki koulutuksen aiheuttamat kustannukset koulutuksen tilaajalta, joten tuottajan on syytä tehdä läpinäkyvät laskelmat tilauskoulutuksen kustannuksista ja hinnoittelusta. Tilauskoulutuksen lainsäädännön valmisteluvaiheessa ja lain saatelausunnoissa on maininnat tilauskoulutuksen tuomista lisärahoituksista korkeakouluille, joten tilauskoulutustoiminnan oletetaan olevan taloudellisesti katteellista myyntiä. Eduskunnan esityksen mukaisesti Opetusministeriö on valmistautunut seuraamaan tilauskoulutuksen osalta kustannusrakennetta siten, että voidaan varmistua siitä, että annettava tilauskoulutus ei heikennä korkeakoulun antamaa perus- tai jatkokoulutusta /19/.

Tilauskoulutuksen kestosta riippuen on laskutusaikataulut ja laskutettavat summat sovittava tapauskohtaisesti. Koulutuksen kestäessä yli kalenterivuoden, voi olla perusteltua rytmittää laskutusta myös kalenterivuositain ja jopa lukukausittain, jotta mah-

dollisissa tarkastelutilanteissa vuosittaiset kustannukset ja koulutustulot ovat helpommin kerättävissä ja todennettavissa.

Venäjälle koulutusta vietäessä on huomioon otettava sopimusjuridiikan kiemurat. Kaikista rahasiirroista vaaditaan sopimukset osapuolten kesken. Venäjän arvonlisäverot ja muut verokäytänteet on selvitettävä huolellisesti. Valuuttakurssien heilahtelut on pysyttävä hinnoittelussa huomioimaan.

9. JOHTOPÄÄTÖKSET, POHDINTA JA JATKOTOIMENPITEET

Suomen tilauskoulutuksen lainsäädäntö on tehty tilauskoulutuksen mahdollistavaksi, mutta ei siihen kannustavaksi. Lakiin sisältyvät vaatimukset tilaajasta, koulutettavien ryhmästä, kustannusten kattamisesta kokonaisuudessaan ja opiskelijan oikeuksista tekevät tilauskoulutustoiminnasta hankalasti järjestettävää. Se, että ryhmän koulutuksen tilaa ja maksaa yksi ja sama taho, saattaa käytännössä nousta liian suureksi esteeksi lain mukaisen tilauskoulutuksen järjestämiselle.

Tilauskoulutuksen käytänteiden puuttuessa on hyväksyttävä se, että tilauskoulutusta aloitettaessa voi tulla eteen tilanne, että koulutuksen tuottaja joutuu perustelemaan toimintamallejaan ja lain tulkintojaan Suomen viranomaisille. Lainsäädännön osalta on helppo joutua niin sanotulle ”harmaalle alueelle” varsinkin koulutuksen tilaajaorganisaation kohdalla lain määrittämän ”tilaa ja rahoittaa” maininnan osalta. Käytänteiden puuttuessa on toimintaa aloitettaessa oltava valmiina ottamaan vastaan niin moitteet kuin kehutkin. Jokainen tilauskoulutusta tarjoava korkeakoulu joutuu tilanteeseen, jossa punnitaan vähintäänkin korkeakoulun sisällä, ollaanko koulutusta käynnistettäessä lainsäädännöllisesti puhtaalla pöydällä vai ei. Laissa oleva kohta: ”perittävä tilauskoulutuksen järjestämisestä vähintään sen aiheuttamat kustannukset kattava maksu” on kohtuullisen ympäripyöreä. Ovatko suunnittelukokoukset ja mahdollisen tilaajaorganisaation kanssa käydyt alustavat neuvottelut sellaisia, jotka lainsäätäjä on tarkoitta-

nut perittäväksi koulutuksen hinnassa? Jos ovat, tilauskoulutuksen hinta nousee aivan liian korkealle ja tilauskoulutuksen myynti vaikeutuu huomattavasti.

Tilauskoulutukselle on luotava selkeä ja läpinäkyvä järjestelmä koulutuksen toteutuksen hallintaan. Järjestelmä voi olla ja sen todennäköisesti kannattaakin olla periaatteessa hyvin samankaltainen kuin perusopetuksessa. Tilauskoulutuksen maksullisuudesta johtuen ja ulkomailla tapahtuvana, se tulee vaatimaan panostuksia myös korkeakoulun hallinnolle, opetusjärjestelyille ja opiskelijapalveluille. Kyseiset panostukset on pysyttävä myös hinnoittelemaan, jotta lain henki kustannusten täysimääräisestä perimisestä tilaajalta toteutuisi tältäkin osin. Kertaluonteisena toteutettava tilauskoulutus tuleekin kohtuuttoman hintaiseksi, mikäli kaikki suunnittelu-, käynnistys-, toteutus- ja jälkihoitokulut peritään koulutuksen tilaajalta.

Venäjällä tapahtuva maksullinen tutkintoon johtava koulutus on mahdollisuus, mutta sen toteuttaminen onnistuneesti on suuri ponnistus ja haaste toteuttavalle organisaatiolle. Koulutuksen tapahtuessa ulkomailla, on koulutuksen tuottajalla ratkottavana huomattava määrä erilaisia ongelmia ja tehtävä lukuisia sopimuksia, joilla varmistetaan koulutusjärjestelyt, rahaliikenteen sujuvuus ja erimielisyystapauksiin on sovittava missä oikeussalissa erimielisyydet ratkotaan. Suomalaiset korkeakoulut eivät varmaankaan aivan heti ole perustamassa kampuksia ulkomaille. Näiltä osin koulutuksen järjestäminen Suomessa tulee huomattavasti helpommaksi kuin ulkomailla. Tilauskoulutuksen järjestämisessä Venäjällä on omat hankaluutensa, tapahtui se sitten ammattikorkeakoulun omana koulutuksena tai yhteistyökumppanin kanssa yhdessä. Lukuisat sopimukset ja kulttuurierot niin yhteiskunnallisesti kuin koulutuksellisesti altistavat tilauskoulutuksen järjestämisen toiminnallisille, taloudellisille ja oikeudellisille riskeille.

Laatukriteerien saavuttaminen on varmempaa kotimaassa tapahtuvassa koulutuksessa. Tilaaja haluaa korkealuokkaista ja laadukasta opetusta. Tilauskoulutusta antavan korkeakoulun etu on, että laatuseikat huomioidaan jo tilauskoulutussuunnittelun alusta alkaen. Koulutuksen laatu on se, mitä tilaaja hakee ja josta se maksaa.

Henkilökunnan sitoutuminen tilauskoulutukseen on kotimaassa tapahtuvassa koulutuksessa varmempaa kuin sitoutuminen ulkomailla tapahtuvaan tilauskoulutukseen. Henkilökunnan osalta pätee myös järjestelyiden kohdalla se, että kotimaassa koulutusjärjestelyt ovat vaivattomammin toteutettavissa kuin ulkomailla tapahtuvassa koulutuksessa. Suomessa tapahtuvaa tilauskoulutusta puoltaa myös valmiiden käytänteiden ja opetustilojen olemassa oloinen. Unohtaa ei voi mahdollisia henkilökuntaa kohtavia sairaustapauksia, jolloin sijaisjärjestelyt on oltava kohtuudella hoidettavissa koulutuksen laadun kärsimättä. Jokaisen korkeakoulun on oltava ylpeä tutkintojensa tasosta. Koulutuksen tason ja tutkintovastaavuuden säilyttäminen perusopetukseen verrattuna samalla tasolla on haasteellista, kun tilauskoulutusta toteutetaan ulkomailla. Varsinkin, jos ryhmän opettajina toimii omien opettajien asemesta osittain toisen koulutusorganisaation opettajia.

Tilauskoulutuksen järjestämisessä on taloudellisia ja oikeudellisia riskejä. Taloudellisia riskejä ovat liian alhainen koulutuksen hinta, joka on vastoin lakia, ja sen lisäksi valuuttakursseista johtuva mahdollinen kurssitappio. Edellä mainitut ja muut syyt voivat johtaa erimielisyyksiin tilaajan ja tuottajan välillä, jolloin on vaarana oikeuskäsittelyyn joutuminen. Sopimuksissa voinee vaikuttaa mahdollisen oikeuskäsittelyn paikkakuntaan.

Nykyisin voimassa oleva laki tilauskoulutuksien sallimisesta tuntuukin ensiaskeleelta pehmittää suomalainen korkeakoulujärjestelmä lukukausimaksujen käytänteisiin. On huomattavasti helpompaa periä opiskelijalta itseltään hinnaston mukainen lukukausimaksu ja ottaa opiskelija mukaan valmiiseen ryhmään opiskelemaan, kuin etsiä koulutukselle tilaaja ja koulutettavien ryhmä. Tässä nykyisessä tilanteessa, jossa ammattikorkeakoulut ovat tilauskoulutuksiaan harkinneet ja sen järjestettävyydeltään hankalaksi todenneet, on luultavaa lukukausimaksujen rantautuminen myös Suomen korkeakouluihin. Suomalaille ja ETA-alueelta tuleville opiskelijoille koulutus todennäköisesti pysynee maksuttomana, vaikka yleinen käsitys tuntuu hallituksen toimien jälkeen kuitenkin olevan vahvasti sellainen, että täysin maksuton, kaikille avoin korkeakouluopiskelu on Suomessakin menneisyyttä.

Tilaukoulutuksen asemesta on kehitettävä nykyisiä, varsinkin englanninkielisiä koulutusohjelmia ja yritettävä saada ne jatkossa lukukausimaksujen piiriin. Ammattikorkeakouluissa kannattaa aluksi panostaa ylempiin tutkintoihin, kuten lukukausimaksujen kokeiluvaiheessakin on tehty. Ylempiä tutkintoja on helpompi markkinoida ja koulutuksen kesto opiskelijan kannalta katsoen on huomattavasti lyhyempi ja siten kiinnostavampi. Master- tason koulutukselle on kansainvälisillä koulutusmarkkinoilla muutenkin kysyntää. Bachelor-tasoista koulutusta ei monessakaan maassa arvosteta eikä edes tunnisteta.

Tilaukoulutuksen järjestäminen taloudellisesti kannattavasti täsmällisesti lakia noudattamalla on haastava tehtävä. Tämä tulee esille varsinkin silloin, kun tilaukoulutusta ei pystytä integroimaan johonkin muuhun opetusryhmään. Ulkomailla toimittaessa ei tämä ole toistaiseksi edes mahdollista. Lakia tarkoin noudattamalla koulutuksen hinta muodostuu niin korkeaksi, ettei koulutusta tilaa mikään taho.

Pohdinta ja jatkotoimenpiteet

Suunniteltaessa maksullista tutkintoon johtavaa koulutusta ammattikorkeakoulun koulutusvalikoimaan, on pyrittävä välttämään vaanivat karikat tilaukoulutuksen huolellisella toteutuksella ja suunnittelutyöhön panostamalla. Ennen varsinaista koulutuksen markkinointia on tehtävä ainakin seuraavat toimenpiteet:

- Ammattikorkeakoululle on tehtävä tilaukoulutusstrategia.
- Suunnitteluun ja toteutukseen on varattava riittävät resurssit.
- Koulutusjakso on aikataulutettava kokonaisuudessaan.
- Prosessikuvaukset on laadittava.
- Sopimusluonnokset on valmisteltava neuvottelupohjiksi.
- Koulutukselle on tehtävä alustavat hinnoittelut.
- Ulkomailta kotiutettavien varojen käsittely on suunniteltava.
- Valuuttariskeihin on varauduttava.
- Tilaukoulutuksen erityispiirteistä on tiedotettava koko koulutusorganisaatiolle.
- Ennalta suunnittele mattomien tapahtumien voittamiseen on varauduttava.

Maksullisessa tutkintokoulutuksessa on ensiaskeleet otettu lukukausimaksuperusteiselle koulutukselle. Lukukausimaksukäytännön laajeneminen kokeiluvaiheen jälkeen tulee mahdolliseksi koko suomalaiseen korkeakoulukenttään, ainakin englanninkielisille koulutusohjelmille. Lukukausimaksut tulisi kirjata lakiin ja asetukseen tilauskoulutuksen rinnalle. Lukukausimaksujen perintäoikeus voisi tulla korkeakoululle samalla kun sille englanninkielinen koulutusohjelma myönnetään.

Nykymuotoisen tilauskoulutusmallin asemesta kannattanee kehittää englanninkielisiä koulutusohjelmia ja olla valmiina, kun lukukausimaksukokeilun päättymisen jälkeen lukukausimaksujen periminen tulee mahdolliseksi jokaiselle korkeakoululle.

LÄHTEET:

1. Ammattikorkeakoululaki. 26§.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030351?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ammattikorkeakoululaki> Ei päivitystietoa. Luettu 12.08.2009
2. Opetusministeriön kirje 12.10.2009. Korkeakoulujen lukukausimaksukokeiluun 2010-2014 osallistuvat ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavat koulutusohjelmat.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/artikkelit/lukukausimaksukokeilu/liitteet/Lukukausimaksukokeiluun_osallistuvat_yl_amk_ohjelmat.pdf. Ei päivitystietoa. Luettu 7.4.2010
3. ARENE ry. Ammattikorkeakoulut Bolgnan tiellä. Projektin loppuraportti Helsinki 2007. Edita ISBN 978-951-98344-3-6
4. Mikkelin ammattikorkeakoulun kehittämissuunnitelma 2010-2015.
http://staff.mikkeliyamk.fi/kesu_2015 Päivitetty 17.2.2010 Luettu 11.3.2010
5. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Kansainvälisen toiminnan strategia 2003-2007.
http://staff.mikkeliyamk.fi/muut_strategiat Päivitetty 30.5.2003 Luettu 11.3.2010.
6. Taivalanti Kirsi. Tuloaluejohtaja. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Suullinen tiedonanto.7.12.2009
7. Ammattikorkeakouluasetus.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030352> ammattikorkeakouluasetus Luettu 20.11.2009
8. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Opiskelun eettiset ohjeet. MAMK 2008 Pdf-dokumentti.
http://staff.mikkeliyamk.fi/alltypes.asp?d_type=5&menu_id=693&#325 Päivitetty 8.5.2008. Luettu 13.1.2010
9. Mikkelin ammattikorkeakoulun tutkintosääntö 2009 Pdf-dokumentti.
http://staff.mikkeliyamk.fi/alltypes.asp?d_type=5&menu_id=693&#325 Päivitetty 29.7.2008. Luettu 13.1.2010
10. Helsingin yliopisto.
<https://wiki.helsinki.fi/pages/viewpage.action?pageId=30656754>
11. Mikkelin ammattikorkeakoulu ”Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen” Johtoryhmä 28.5.2007 (§ 157) Pdf-dokumentti Päivitetty 20.3.2008 Luettu 13.1.2010

12. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Laatukäsikirja. Pdf-dokumentti.
http://staff.mikkeliyamk.fi/menu_description.asp?oid=164&menu_id=164&menupath=164#164
 Päivitetty 30.11.2009. Luettu 13.1.2010
13. Opetusministeriö. Suomi, Venäjä ja kansainvälinen yhteistyö **Opetusministeriön toimintaohjelma 2003-2007** Opetusministeriön julkaisuja 2003:15 ISBN 952-442-475-4
14. Etelä-Savon Maakuntahallitus. Etelä-Savo ja Venäjä. Suunnitelma maakunnan Venäjä-toimintojen vahvistamiseksi. 15.12.2008
15. Etelä-Savon maakuntaliitto. Etelä-Savon maakuntaohjelma 2011-2014. 1. luonnos. 14.12.2010
16. Opetushallitus. Venäjän koulutusjärjestelmä. http://oph.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/oph/embeds/48903_venajaedu.pdf
 Päivitetty 21.3.2007. Luettu 21.3.2010
17. Tuunanen Jarmo. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Belete- Bachelor of Electric Engineering Transfer Education. Loppuraportti. Mikkelin ammattikorkeakoulu. 2009
18. Opetusministeriö. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015. Opetusministeriön julkaisuja 2009:21 Korkeakoulu- ja tiedeyksikkö, Helsinki. ISBN 978-952-485-716-1
19. Eduskunta. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamiseksi.
<http://217.71.145.20/TRIPviewer/show.asp?tunniste=HE+97/2007&base=erhe&palvelin=www.eduskunta.fi&f=WORD> Ei päivitystietoa. Luettu 11.2.2010
20. Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus. Yksikköhintojen määräytyminen 2009.
<http://www02.oph.fi/asiakkaat/rahoitus/rahjulk09/Rahoitusjulkaisu%202009.pdf>
 Päivitetty 22.1.2009 Luettu 11.2.2010
21. Yle. Kotimaa.
http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2009/02/vanhanen_eun_ulkopuolisille_opiskelijoille_lukukausimaksu_534047.html Ei päivitystietoa. Luettu 21.3.2010
22. Yle. Keski-Pohjanmaa. http://yle.fi/alueet/keski-pohjanmaa/2010/01/kiinasta_sairaanhoitajaoppiin_kokkolaan_1357691.html
 Päivitetty 12.1.2010 . Luettu 15.1.2010
23. Kyyrö Matti. Opetushallitus.
http://www.opetushallitus.fi/download/113803_EAG_2009_muistio.pdf Ei päivitystietoa. Luettu 15.1.2010

24. University World News.
<http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20091120103411843>
Päivitetty 22.11.2009 Luettu 14.3.2010
25. Reference Publications.
http://findarticles.com/p/articles/mi_hb3184/is_200906/ai_n32208102/
Muokattu kesäkuu 2009. Luettu 14.3.2010
26. The Chronicle. <http://chronicle.com/article/European-Universities-Look/48366/> Ei päivitystietoa. Luettu 14.3.2010
27. Radio Praha. <http://www.radio.cz/en/article/86250> Päivitetty 13.12.2006 Luettu 14.3.2010
28. Opetusministeriö. Koulutus ja tutkimus. 2007-2012. Kehittämissuunnitelma. Opetusministeriö OPM09.pdf/ Yliopistopaino. Helsinki. ISBN 978-952-485-507-5 (PDF)
29. OECD. Education.
http://www.oecd.org/document/62/0,3343,en_2649_39263238_43586328_1_1_1_37455,00.html Ei päivitystietoa. Luettu 15.3.2010
30. ViikkoVapaus. Mikkelin Työväenlehti Oy. Mikkelä. Etelä-Savon Viestintä. 18.2.2010
31. Pehkonen-Rajamäki Elma. Helsingin yliopisto. Luentoesitys. Tilauskoulutus; Teoriasta käytäntöön. Oulu 5.5.2009 Päivitetty 12.5.2009. Luettu 16.8.2009

Venäjän Opetusministeriö

LIITE 1 (1)

Vahvistan:
Hallinnon
päällikkö
Shestakov G.K.

OHJEELLINEN OPETUSSUUNNITELMA

Suuntautumisvaihtoehto

650900 Sähkö- ja energiatekniikka

Insinööri
tutkintonimike

5 vuotta
opiskeluaika

"_27" ____03__vuonna 2000 .

Rekisteröinti-
numero ____214 тех/дс____

pos- №	Oppiaineiden nimi (myös harjoittelun)	Tuntien määrä			LIKIMÄÄRÄINEN lukukausijakautuma										Oppi- aineen lopullinen arviointi (tentti=t/ koe=k)
		Määrä standardin mukaan	Niistä		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
			Lähiopetus	Itsenäinen työ											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	Yleiset humanistiset oppiaineet	1800	1003	797											
	Yleisvenäläiset oppiaineet	1260	782	478											
1.	Vieraskieli	340	170	170	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	t
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2	Materiaalitekniikka.	200	102	98	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	t
3	Mekaniikka	220	102	118	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	t
4	Sähkötekniikka ja elektroniikka	910	442	468	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4.1	Teoreettisen sähkötekniikan perusteet	400	204	196	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	t
4.2	Sähkämekaniikka	290	136	154	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	t
4.3	Instrumenttitekniikka ja elektroniikka	220	102	118	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	t
4	Standarnisointi ja sertifiointi	72	34	38	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	k
6	Työturvallisuus	190	85	105	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	t
7	Yleinen energiatekniikka	90	51	39	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	t
8	Sähkö- ja energiatekniikka	306	153	153	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	t
9	Sähkö- ja energiatekniikan sähkö-magneettinen sopivuus	72	34	38	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	t
	Korkeakoulun määrittelemät oppiaineet	100	51	49	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	t
	Korkeakoulun määrittelemät ja opiskelijan valitsevat valinnaiset oppiaineet	100	51	49	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	t
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ERIKOISAINHEET															
Suuntautumisvaihtoehto 0716- Korkea jännitteinen sähkö- ja energiatekniikka ja sähkötekniikka															
	Yleisvenäläiset aineet	1130	527	603											
1	Kaasujen, nestemäisten ja kiinteiden dielektristen aineiden sähkö-fyysiset prosessit	120	51	69	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	t

2	Korkeajännitteisen sähkölaitteiston eristäminen ja sen suunnittelu	170	85	85	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	t
3	Sähköteknologioiden perusteet	100	51	49	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	t
4	Salaman suojaaminen	120	51	69	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	t
5	Korkean jännitteen sähkö- ja koelaitteet	120	51	69	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	t
6	Korkean jännitteen energialaitteisto ja sen luotettavuus	150	68	82	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	t
7	Sähkö-tekologiset prosessit ja kojeet	100	51	49	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	t
8	Ylijännitteet ja eristeiden koordinointi	150	68	82	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	t
9	Energiatekniikan talous	100	51	49	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	t
	Erikoistumisaineet	584	289	295	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	t
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Suuntautumisvaihtoehto 100100 – Sähkövoimalat															
	Yleisvenäläiset aineet	1120	561	559											
1	Sähkö-energiateknisten järjestelmien siirtoprosessit	280	136	144	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	t
2	Voimaloiden ja muuntamoiden sähköinen osa	330	170	160	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	t

3	Voimaloiden ja muuntamoiden sähkölaitteiden toimintamuodot	220	102	118	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	t
4	Voimaloiden ja muuntamoiden sähkölaitteiden käyttökäytännöt	130	68	62	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	t
5	Energiatuotannon talous ja järjestäminen	160	85	75	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	t
	Erikoistumisaineet	594	289	305	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	t
Suuntautumisvaihtoehto 100200 – Sähkö- ja energia-tekniiset järjestelmät ja verkot															
	Yleisvenäläiset aineet	1060	510	550											
1	Sähkö-magneettiset siirtoprosessit	180	85	95	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	t
2	Sähkö-mekaaniset siirtoprosessit	180	85	95	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	t
3	Sähkö- ja energiatekniset järjestelmät ja verkot	150	68	82	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	t
4	Sähkö- ja energiateknisten järjestelmien optimointi	100	51	49	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	t
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
5	Tietokoneiden käyttö sähkö- ja energiatekniikassa	200	102	98	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	t
6	Ylikorkean jännitteen siirtolinjat	150	68	82	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	t
7	Energiatekniikan talous	100	51	49	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	t
	Erikoistumisaineet	654	323	331	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	t
Suuntautumisvaihtoehto 100400 – Sähköenergian toimitus															
	Yleisvenäläiset aineet	1070	527	543											
1	Energian toimitus	100	51	49	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	t

2	Sähkön tuotantojärjestelmät ja sähköverkot	200	102	98	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	t
3	Sähkö- ja energijärjestelmien siirtoprosessit	180	85	95	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	t
4	Sähkötoimituksen luotettavuus	100	51	49	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	t
5	Sähkökäyttöjä	110	51	59	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	t
6	Energiatalouden talous	100	51	49	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	t
7	Sähkötoimituksen järjestelmät	100	51	49	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	t
8	Relesuoja ja sähkötoimitusjärjestelmien automatisointi	180	85	95	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	t
	Erikoistumisaineet	644	323	321	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	t
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Suuntautumisvaihtoehto 100900 – Epätavalliset ja uusiutuvat energialähteet															
	Yleisvenäläiset aineet	1160	578	582											
1	Uusiutuvien energialähteiden käytön lähtökohdat	100	51	49	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	t
2	Neste- ja aeromekaniikka	170	85	85	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	t
3	Uusiutuvien energialähteiden teoreettiset perusteet	170	85	85	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	t
4	Uusiutuvien energialähteiden laitteiston rakentaminen	175	85	90	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	t

5	Uusiutuvien energialähteiden laitteet	175	85	90	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	t
6	Uusiutuvien energialähteiden laitteiden toiminta-alueet	100	51	49	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	t
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
7	Uusiutuvien energialaitteiden laitteiden suunnittelu ja käyttö	170	85	85	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	t
8	Uusiutuvien energialaitteiden talous	100	51	49	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	t
	Erikoistumisaineet	554	272	282	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	t
Suuntautumisvaihtoehto 240100 – Relesuojaaminen, sähkö- ja energia-tekniisten järjestelmien automatisointi															
	Yleisvenäläiset aineet	1160	578	582											
1	Automaatiolaitteiden osat	200	102	98	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	t
2	Sähkö- ja energia-tekniisten järjestelmien relesuojaus	230	119	111	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	t
3	Energiajärjestelmien automaatio	180	85	95	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	t
4	Tuotanto- ja teknologiajohtamisen tekniset välineet	140	68	72	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	t
5	Relesuojausten ja energiajärjestelmien automaation suunnittelun perusteet	100	51	49	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	t
6	Energiatekniikan talous	100	51	49	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	t
7	Sähkö-magneettiset	100	51	49	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	t

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
8	Sähkö-mekaaniset siirtoprosessit	110	51	59	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	t
	Erikoistumisaineet	554	272	282	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	t
	Valinnaisaineet	450	450	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+		
	Työharjoittelu				-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	k
	Sotilasvalmennus	450	450	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+		
	Oppituntien kokonaismäärä	8262	4131	4131	29	29	28	28	26	26	25	25	27		

Tämä opetussuunnitelma koostuu seuraavista kokonaisuuksista (opintomäärät ovat viikkoina):

Teoria, mukaan lukien opiskelijoiden tutkimus-tieteellisen työn,

käytännön työ, mm laboratoriotyö.....153 viikkoa

Työharjoittelu .....14 viikkoa

Tenttikaudet .....36 viikkoa

Valtion päättöarviointi, mukaan lukien päättötyön

valmistelut ja esittelyn .....16 viikkoa

Lomat .....33 viikkoa

Loma korkeakoulun päätyttyä .....8 viikkoa

Yhteensä: .....260 viikkoa

HUOMAUTUS:

Tätä likimääräistä opetussuunnitelmaa käytetään korkeakouluissa laadittaessa tämän suuntautumisvaihtoehdon tarkempaa opetussuunnitelmaa.

Likimääräisen opetussuunnitelman opetuksen kahden ensimmäisen vuoden positiot suositellaan säilytettäväksi tarkemmassa opetussuunnitelmassa.

Tämä asiapaperi vastaa valtion opetusstandardia suuntautumisvaihtoehtona 650900 Sähkö- ja energiatekniikka.

Opetus-metodologisen yhtymän varapuheenjohtaja

V. V. Galaktionov

Providing Educational Services; questionnaire for European Universities

This inquiry is a part of Master Thesis to study practical experience of Contract-based education in European Universities mainly organised abroad.

1. Country: _____
  2. University: _____
  3. Your name: _____
  4. Are Universities in Your country offering Contract-based education (Commissioned education) in a way that the customer is a foreign country, company or organization? **YES**__ **NO**__
  5. If **NO**, are there foreign students studying in Universities by tuition fee? **YES**__ **NO**__
  6. If **NO**, do you have any planning or ideas to start offering contract-based education in future at your University?..... **YES**__ **NO**__
  7. If **YES**, what kind of Contract-based education is offered?
    - Cross-border supply; Only education crosses the boarder, so called distance teaching.
    - Consumption abroad; Students are studying abroad
    - Commercial presence; Education offered abroad (Campuses abroad)
    - Presence of natural persons; Your teachers temporally teaching abroad
  8. If **YES**, in which degree programs commissioned education is offered?
_____
  9. If **YES**, is education ordered by foreign country, company or organization? In which countries?
_____
  10. Which language or languages are used in education?
_____
  11. Do you see Russia as a potential partner for your country / your University to provide contract-based education? **YES**__ **NO**__
  12. Benefits and challenges concerning this type of education; in your opinion?
_____
-

Henkilöhaastatteluun osallistuneet eurooppalaisten korkeakoulujen edustajat.

Korkeakoulu	Osasto	Maa	Nimi
Arteveldehogeshool	Department of Social Work	Belgium	Eric van der Meirsch
Plantijn University College	International Office	Belgium	Marleen Matyn
Mainor Business School		Estonia	Cadrin Lokotar
Fachhochschule Bingen		Germany	Ulrich Glinka
Hochschule Anhalt	Department of Computer Science	Germany	Karsten Zischner
Westfälische Hochschule Zwickau	International Office	Germany	Monika Katz
Universidad Politecnica de Madrid	ETSI Montes	Spain	Arraiza Bermudez-Canete